

ZAPISNIK

**DEVETEGA REDNEGA ZASEDANJA
MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA**

**GLAVNEGA MESTA
LJUBLJANE**

Zapisnik

devetega rednega zasedanja plenuma Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki je bilo v petek dne 30. junija 1950 od 8. do 14.15 ure v sejni dvorani Mestnega ljudskega odbora, Mestni trg št. 1/1.

Predsednik osmega zasedanja plenuma MLO tovariš *Ukmar Vinko* otvori deveto redno zasedanje plenuma Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane ter pozdravi podpredsednika vlade Ljudske republike Slovenije tovariša dr. *Marjana Breclja* in predsednika Komiteja za komunalno gospodarjenje tovariša ing. *Tepino Marjana* kot tudi vse tovariše in tovarišice ljudske odbornike, nakar predlaga izvolitev predsedstva zasedanja.

Na predlog tov. *Ožbolta* Mestni ljudski odbor soglasno izvoli v

predsedstvo zasedanja

kot predsednika tov. *Šindiča Zlata*,
za namestnika predsednika tov. *Vrtačnika Milana*,
za člane tov. *Zajca Franca* in *Žagar Fani*,
za zapisnikarja *Flegarja Avgusta*.

Predsedstvo zasedanja prevzame vodstvo zasedanja ter predlaga, da se ugotovi sklepčnost ljudskega odbora.

Namestnik predsednika zasedanja tov. *Vrtačnik Milan* ugotovi: Mestni ljudski odbor šteje 117 ljudskih odbornikov in so bili vsi odborniki pravilno vabljeni, kar je izkazano iz povratnic. Navzočih je 81 ljudskih odbornikov, odsotnih 36. Sklepčnost je torej podana.

Svoj izostanek so opravičili: *Albrecht Franc*, *Bešter Mara*, *Boh Jože*, *Bole Dušan*, *Bravničar Dušan*, *Dovč Stanko*, *Gorjanc Joško*, *Jelenc Aleš*, *Jurančič Janko*, *Kimovec Franc*, *Košir Fedor*, *Kumer Andrej*, *Kutin Franc*, *Matoh Ivan*, *Meljo Stane*, *Milavec Zora*, *Modič dr. Heli*, *Mušič ing. Marjan*, *Novak Milka*, *Pleško Srečko*, *Ponikvar Ivan*, *Prešeren Mirko*, *Pretnar dr. Jože*, *Puhar Dominik*, *Rakar Iva*, *Ribičič Mitja*, *Škerlavaj Milan*, *Štrlič Emil*, *Vanič Ivan*, *Višnar Slavko*, *Vittori Karel*, *Vogrič Rudolf*, *Vrhovnik Stane*, *Zupančič Anton*.

Predlaga, da se navedenim ljudskim odbornikom izglasuje opravičena odsotnost, ker so povsod podani opravičljivi razlogi.

Soglasno sprejeto!

Nista se pa opravičila: *Tiran Jože* in *Vrhovec Lojze*. Glede imenovanih predlagam, da se na prihodnjem zasedanju sklepa o tem, ali se ju bo smatralo za opravičeno ali neopravičeno odsotna z ozirom na njih eventualno naknadno opravičilo.

Soglasno sprejeto!

Predsednik zasedanja poroča, da na zadnjem rednem zasedanju, ki je bilo 7. februarja 1950, ni bilo zaradi neopravičila rešeno vprašanje opravičene, oziroma neopravičene odsotnosti za ljudska odbornika Stepišnik Draga in Šturm Fedjo. Iz poročil, ki so dospela po zasedanju, izhaja, da sta bila oba ljudska odbornika službeno zadržana in predlaga, da se navedenima izglasuje opravičena odsotnost.

Soglasno sprejeto!

Predsednik zasedanja predlaga, da se prečita zapisnik VIII. rednega zasedanja plenuma Mestnega ljudskega odbora samo v izvlečku in da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Nato prečita zapisnikar tov. Flegar Avgust izvleček zapisnika.

Ugotovi se, da je Izvršilni odbor vse sklepe plenuma Mestnega ljudskega odbora izvršil.

Predsednik zasedanja predlaga, da se sprejme zapisnik VIII. rednega zasedanja in da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Predsednik zasedanja pozove predsednika komisije za razrešitev in volitev sodnikov in sodnikov porotnikov, tov. Zdešarja Henrika, da poda svoje poročilo.

Tov. Zdešar Henrik poroča, da je bil z odločbo Ministrstva za pravosodje LRS dosedanji predsednik Okrajnega sodišča Ljubljana-mesto tov. Dolžan Branko razrešen službe predsednika imenovanega sodišča. Predlaga, da se izvoli tov. Jelušič Dušana za predsednika Okrajnega sodišča Ljubljana-mesto, dočim naj se razreši tov. Dolžan Branko.

Dodatno k temu predlaga, da se tov. Miklavčič Franc izvoli za sodnika Okrajnega sodišča Ljubljana-mesto.

Soglasno sprejeto!

Tov. Zdešar nadalje poroča, da je bil s sklepom VII. rednega zasedanja plenuma MLO izvoljen za namestnika disciplinskega tožilca tov. Lazar France. Ker imenovani opravlja sedaj mesto tajnika disciplinskega sodišča za uslužbence MLO, se na njegovo mesto predlaga Bučar Franc.

Soglasno sprejeto!

Predsednik zasedanja da besedo tovarišu tajniku Izvršilnega odbora, da poroča o izvršitvi predlogov, podanih na VIII. rednem zasedanju s strani ljudskih odbornikov.

Tovariš tajnik Izvršilnega odbora Kovačič Leo poroča:

Na zadnjem zasedanju je bilo s strani ljudskih odbornikov podanih več predlogov, o katerih je deloma že razpravljal Izvršilni odbor, deloma pa so še v teku.

Predlog o elektrifikaciji Podgrada se bo v kratkem izvedel ter bo DES z delom takoj pričel, čim bo imel potreben material. Glede zveez med Poljem in Ljubljano je Izvršilni odbor stopil v stik z železniško direkcijo, ki je že vpeljala nihalni vlak, v načrtu pa je še izboljšanje zveze Ljubljana—Polje z motornimi vozili-kamioni, kar se bo vpeljalo takoj, čim bodo vozila za to usposobljena.

Izvršilni odbor je obravnaval tudi vprašanje izboljšanja in poprave cest in že pristopil k izvajanju v mejah možnosti.

Glede obnovitve črpalnih naprav je predvideno, da se bodo nadomestile, so pa vezane na uvoz.

Glede izvlečkov zapisnikov zasedanj smatramo, da to ni potrebno, ker so sestavljeni tako, da lahko služijo ljudskim odbornikom kot gradivo za

zbore volilcev. Odborniki pa se morajo predhodno še itak podrobneje seznaniti s problematiko na pristojnih rajonskih poverjeništvih, odnosno na Mestnem ljudskem odboru.

Trgovska mreža na periferiji mesta se razširja, so pa večkrat težkoče glede prostorov.

Dela se tudi na ureditvi kanalizacije in vodovoda v Št. Vidu.

Glede predloga o pospešitvi gradnje stanovanjskih hišic bi omenil, da je Izvršilni odbor na zadnji seji razpravljal o razlastitvi zemljišč v Št. Vidu, Udmatu in na Kodeljevem ter je tako dana široka možnost gradnje, ker dobi istočasno interesent tudi potreben material in kredit na razpolago.

Kar se tiče predloga o dodatni preskrbi, se izvaja preko državnih ekonomij.

Ureditev okolice Radio-doma se bo izvedla ter se je v ta namen že izvedel prehod v bivši Čopovi ulici.

Tovariš tajnik nadalje informira ljudski odbor, da je Izvršilni odbor sklenil v zvezi z reorganizacijo upravnega aparata, da se formira samostojno poverjenišvo za obrt, ki se izloči iz poverjenišva za industrijo. Razlog za to je bil v tem, da se da večji poudarek obrtništvu, ki se mora poživiti, dočim naj bi poverjenišvo za industrijo vodilo izključno mestna industrijska podjetja.

V zvezi z odločbo bivšega ministrstva za komunalne zadeve je bila ukinjena nadzorna stanovanjska komisija, ker je kot nadzorni organ poverjenišva za stanovanjske zadeve bilo tedanje ministrstvo za komunalne zadeve in ni nadzorna komisija imela možnosti razveljavljati odločb višje stanovanjske komisije ter je s tem bila tako komisija neživljenjska.

Predsednik zasedanja v zvezi s poročilom tov. tajnika pozove ljudske odbornike, če imajo k poročilu kake pripombe.

Tov. *Trošt* povprašuje, kako je z restavriranjem zaloškega mostu, nakar mu tov. tajnik pojasni, da se je o zadevi razpravljalo z Rajonskim ljudskim odborom, ki je pokrenil vse potrebno, vendar so težkoče pri dobavi lesa kot tudi potrebne delovne sile.

Na vprašane tov. *Polajnarja*, kako je s pocenitvijo vožnje na progi Polje—Ljubljana, pojasni tov. tajnik, da železniška direkcija na znižanje tarife ni pristala.

Tov. *Onič* pa se zanima, kako je z ureditvijo reprezentativne dvorane, ki naj bi bila v bližini Radio-doma. Tov. predsednik Maležič pojasni, da je za zgraditev velike reprezentativne dvorane ob Kolodvorski ulici premajhen prostor ter se bo ta zgradila na drugem mestu, bo se pa poleg Radio-doma zgradila manjša dvorana.

Po danih poročilih predsednik zasedanja predlaga naslednji

dnevni red:

1. Aktualna vprašanja in naloge trgovine (referent tov. Nebec Franc).
2. Problemi regulacije mesta Ljubljane (referent tov. ing. Bežek Nikolaj),
3. Poročilo komisije za odloke:
 - a) ustanovitev podjetij,
 - b) spojitve podjetij,
 - c) ukinitev odloka o omejitvi razpolaganja z blagom in inventarjem v trgovskih in drugih obratih.

Dnevni red soglasno sprejet!

1. Aktualna vprašanja in naloga trgovine

Predsednik zasedanja poda besedo poverjeniku za trgovino in preskrbo tov. *Nebecu Francu*, ki poda naslednje poročilo:

Tovariši ljudski odborniki! V svojem referatu bi se ob tej priliki dotaknil nekaterih važnih gospodarskih vprašanj iz področja dela naše socialistične trgovine v Ljubljani, tako v pogledu do danes doseženih rezultatov v razvoju trgovine, kakor tudi v pogledu predstojećih nalog, katere so tesno povezane z ostalimi nalogami, ki se danes postavljajo pred celoten naš gospodarski aparat.

Nedvomno se ob času, ko dajemo analizo preskrbljenosti Ljubljane na področju preskrbe, nahajamo v težavah, kar neposredno občutimo v vsakdanji praksi, toda te težave niso take, katere se ne bi mogle premagati, kajti na splošno so le prehodnega značaja in kot odraz breznačelne borbe držav Informbiroja proti naši novi socialistični državi, katera si gradi socializem na bazi najširšega sodelovanja delovnih ljudi — na bazi dosedanjih izkušenj naše socialistične graditve — po nauku resničnih idej Marksa in Len'na.

Objektivne in subjektivne težave, ki danes povzročajo, da preskrba še ne teče idealno, kot bi bilo želeli — posebno v zadnjih mesecih — je treba delovnim množicam pravilno osvetliti, pokazati vzroke, se proti njim boriti in delati na tem, da se stanje čim hitreje normalizira in dvigne življenjski nivo naših ljudi na tisto stopnjo, ki jo socialistična družba daje delovnemu človeku.

Pred letom dni smo ob tem času še govorili o borbi proti kapitalističnim ostankom v trgovini, ker je bilo težišče našega dela takrat dejansko osredotočeno na ta vprašanja, danes pa govorimo, ko dajemo analizo dosedanjega dela v preteklem letu, predvsem o razvoju, utrditvi in nalogah v naši trgovini.

Porast prebivalstva v mestu Ljubljani od 80.000 na 120.000 v primeri s predvojnimi in današnjim stanjem, nedvomno zahteva tudi več in več prehrabnih in industrijskih proizvodov. V tem leži vzrok, zakaj ima naša država danes, posebno ob prehodu iz enega v drugo ekonomsko leto, težave v preskrbi. Vse to zahteva, da se bomo v tem letu morali boriti poleg dviga industrijske in kmetijske proizvodnje še z nekaterimi vzporednimi nalogami, katere so tesno povezane z nadaljnjim uspešnim razvojem našega gospodarstva, normalizacijo stanja, kot n. pr. reorganizacija državne uprave in zmanjšanje birokratičnega aparata, poostreni ukrepi v pogledu štednje v naših ustanovah in podjetjih, komercializacija trgovine in nova politika cen na prostem trgu itd., itd.

Če sedaj preidemo na analizo nekaterih pokazateljev stanja trgovine v Ljubljani, bi se najprej dotaknili *stanja trgovske mreže*.

Trgovska mreža danes še ne odgovarja razvoju mesta, ker je bila zgrajena na področjih, kjer je obstajala nekdanja kapitalistična trgovina, vendar se je — kjer so zato bili podani pogoji — razširila, — in so se vzpostavile nove, kulturno urejene socialistične poslovalnice, vendar pa, kot bomo videli pozneje, je v posameznih predelih mesta mreža, posebno prehrabnih trgovin, še vedno nezadostno razvita.

Danes imamo v Ljubljani po posameznih panogah trgovanja trgovsko mrežo razvito:

prehramb.-špecerijskih trgovin	175
mesnic	94
pekarn	45
mlekarn	92
sadje-zelenjava	50
industrijski proizvodi	218
trafik	75

Iz tega vidimo, da se je trgovska mreža posebno s prodajo industrijskih proizvodov izredno močno razširila in razdrobila, *posebno z ustanavljanjem raznih industrijskih magazinov*, ko si je že skoraj vsako podjetje hotelo ustanoviti svoj magazin. Vendar se razvoj v tej smeri ni več dopuščal, pa se bom tega vprašanja posebej dotaknil.

Trgovska mreža s prehrabenimi proizvodi — posebno ob sunkovitem dotoku blaga — ni v stanju vedno kulturno postreči potrošnikov. V posameznih predelih mesta jo je potrebno tudi razširiti, kar nam kažejo primerjave povprečnega števila potrošnikov, ki odpade povprečno na eno poslovalnico v okviru mesta, oz. rajona. Tako n. pr. na področju RLO-a III pride na eno pekarno 3583 potrošnikov, povprečje v Ljubljani pa znaša 2233. Na eno poslovalnico z mesom v RLO II. odpade 1613 potrošnikov, povprečje v Ljubljani pa znaša 1085. Takih in sličnih primerov bi lahko naštel še več. Zato stoji pred RLO važna naloga, t. j., da poiščejo možnosti vpostavitve novih, predvsem prehrabnih poslovalnic in odpravijo nesorazmerja, ki danes še vladajo v trgovini v tem vprašanju.

Pred meseci je bila v glavnem prehrabena trgovska mreža prenešena na RLO, kot so: državne in združne špecerijske trgovine, mesnice, pekarnice, mlekarne, trgovine s sadjem; RLO so si tudi ustanovili po teh panogah samostojna podjetja. V okviru mesta pa je ostala še vedno centralizirana trgovska mreža z industrijskimi proizvodi, kot so tekstil, čevlji i. dr. To pa iz razloga, da se ta mreža ne bi preveč razbila in da bi se še naprej ohranila specializacija teh podjetij po panogah trgovine.

Decentralizacija prehrabne trgovske mreže na RLO se je brez dvoma pokazala kot pozitivna, posebno v pogledu tesnejšega sodelovanja množic s samimi podjetji. Danes pa se ugotavlja, da nekatera od teh podjetij ne krijejo režijskih stroškov in so pasivna, nasprotno pa so druga aktivna. Podjetje »Mleko« n. pr. je pasivno samo v RLO IV, dočim druga podjetja z mlekom izkazujejo prihranke. Podjetje »Kurivo« RLO IV je prav tako pasivno, nasprotno pa je podjetje »Kurivo« RLO II aktivno. Slične ugotovitve lahko zabeležimo skoro na vseh novoustanovljenih podjetjih na RLO.

Če gledamo vzroke pasivnosti, oziroma aktivnosti, vidimo n. pr., da je podjetje »Kurivo« v RLO II aktivno zato, ker se je osamosvojilo z voznim parkom in ne plačuje voznikov po 120 din od ure, kot to delajo nekatera ostala podjetja. Vidimo n. pr., da je podjetje »Mleko« RLO I aktivno zato, ker v poslovalnicah »Mleko« ne prodajajo samo mleka, ampak tudi druge prehrabne proizvode, primerne za prodajo v mlekarnah.

Ugotavlja se tudi, da so podjetja na RLO preveč razdrobljena, v večini primerov pa se je ugotovilo, *da je bilo v teh trgovinah zaposlenega preveč osebja*, posebno v upravah. Podjetje »Preskrba« RLO I je zmanjšalo svoj aparat za 20 ljudi, kar praktično pomeni, da bo to podjetje prihranilo na izdatkih v dobi enega feta najmanj 1.000.000 dinarjev. Če bi ta ukrep bil izveden že prej, bi podjetje ne moglo biti pasivno, marveč nujno aktivno.

Take momente bi morala podjetja resneje analizirati in odpraviti negativne pojave, ki so povzročali pasivnost posameznih podjetij. Nikakor danes več ne moremo dopuščati, da bi v našem gospodarstvu še obstojala taka podjetja, ki ne bi krila svojih režijskih stroškov, v kolikor to ni po planu predvideno. Naloga celotnega delovnega kolektiva je, da se na vsakem koraku bori *za obstoj in aktivnost podjetja*. Posebno mora to priti do izraza sedaj, ko vodstvo naših podjetij na principih najširše demokracije dejansko prevzemajo v svoje roke naši delovni kolektivi.

Pri splošni reorganizaciji našega gospodarstva in prenosu kompetence vodenja naših gospodarskih podjetij je treba tudi na področju trgovine v kratkem predvidevati, da bomo podjetja postavili na tako gospodarsko bazo

— bodisi v okviru MLO, bodisi v okviru RLO —, da jih bodo vodili delovni kolektivi sami, organizacija pa mora biti taka, da bodo gospodarsko čim bolj aktivna.

Pri tem je seveda že danes misliti na to, da bo potrebno izvršiti nekatere večje organizacijske spremembe, kot n. pr. *združitev združnih prehrambenih trgovin* na področju RLO z državnimi rajonskimi prehrambenimi trgovinami — pri tem mislim na Potrošniške zadruge mesta Ljubljane. *Zakaj danes postavljamo to vprašanje?* Ugotoviti moramo, da Potrošniške zadruge v Ljubljani vršijo vzporedno nalogo kot državne trgovine. Med enim in drugimi ni več bistvenih razlik, ker potrošniki v mestu lahko kupujejo prehrambene ali industrijske proizvode v eni ali drugi trgovski poslovalnici, ne oziraje na to, ali so člani zadruge, ali ne. Praktično vidimo, da imamo danes na področju RLO *dvostrano trgovino* — na eni strani državno, na drugi strani združno —, da pa obedve vršita vzporedne naloge, ne oziraje na to, kje so potrošniki registrirani. Jasno, da imamo zato na RLO dve enaki podjetji, ki zaposlujeta vsako od 10 do 15 nameščencev. Z združitvijo pa bi prihranili v okviru mesta samo na tem področju od 40 do 50 nameščencev upravnega aparata, poslovanje v trgovini pa bi nedvomno teklo boljše in enotno vodeno iz enega centra.

Potrošniške zadruge v Ljubljani so nedvomno odigrale izredno važno vlogo ob prehodu iz kapitalistične v socialistično trgovino. Z močnim razvojem državnega sektorja trgovine v zadnjem letu in z ozirom na enako vlogo, ki jo oba sektorja danes igrata v Ljubljani, pa smatram, da bi izvršitev nakanega ukrepa bila koristna in pozitivna.

Nadaljnji sličen problem v trgovski mreži, ki močno ovira izvajanje enotnega sistema preskrbe potrošnikov po določeni prioriteti, predstavlja zelo razdrobljena — kot sem že zgoraj omenil — trgovska mreža z industrijskimi proizvodi. Pri tem mislim na 40 industrijskih magazinov, ki jih vodijo sama podjetja ali ustanove za svoje delavce in nameščence.

Ne bi sedaj rad na širše kritiziral poslovanja teh magazinov. Mislim pa, da so zbori volivcev posebno v zadnjem času dovolj jasno osvetlili nezdrav način trgovanja preko sistema magazinov, kajti ugotovljeno je, da industrijski magazini, ki imajo za seboj zaledje v okviru proizvodnih podjetij, dokaj dobro prosperirajo, ker del blaga, ki bi dejansko moral iti na prosti trg po prostih cenah, — po nižjih cenah kanalizirajo na svoje potrošnike, čestokrat v prekomernih količinah in jim omogočajo prekupčevanje, rušijo borbo, katero danes vodimo, da vskladimo presežek kupne moči napram razpoložljivim blagovnim fondom.

Istočasno pa lahko ugotovimo, da je med temi magazini mnogo takih, ki nimajo nobenih pogojev obstoja in morajo biti nujno pasivni, ker nimajo za seboj primerne zaledja v proizvodnji ali dobrih zvez. Za primer bi navedel Magazin prosvetnih delavcev, kulturnikov in še mnogo sličnih.

Nesorazmerja, ki se pojavljajo na tem področju trgovine, nujno povzročajo čestokrat upravičeno kritiko potrošnikov Ljubljane, nasprotno pa vidimo tudi, da je v Ljubljani do danes še preko 50 podjetij in ustanov, ki žele imeti svoje magazine. To število bi se verjetno še podvojilo, če bi se tak razvoj trgovske mreže še dopuščal.

Povprečno visoko število zaposlenega osebja v teh podjetjih in njihova pasivnost je tudi v bodoče pri taki organizaciji nujna, zato smo mnenja, da je tudi na tem področju ob priliki, ko bomo vršili reorganizacijo naše mreže in našega gospodarstva, tudi organizacijo magazinov vključiti — razen nekaterih primerov — v rajonsko oz. mestno trgovsko mrežo pod enotno vodstvo in s tem močno zmanjšati aparat in visoke režijske stroške.

To je samo nekaj primerov, katere sem poizkušal osvetliti iz področja organizacije trgovine. Zato bo naša naloga, da bomo ravno sedaj, ko mi dejan

sko vodenje naših podjetij prenašamo v roke naših delovnih kolektivov, organizacijo temeljito izvedli in jo v celoti postavili na tako bazo, da bomo zagotovili čim boljše neposredno sodelovanje ljudi na terenu in delovnih kolektivov pri upravljanju trgovin in podjetij.

Pomen živilskih nakaznic in pravilen razpored delovne sile. V zadnji polovici l. 1949 in začetkom tekočega leta se je pred trgovino postavljala važna naloga, t. j. pravilna razvrstitev potrošnikov na garantirano preskrbo in pri tem izločitev iz preskrbe z živilskimi kartami vseh onih, ki imajo:

1. pogoje, da se vključijo v delovni proces,
2. ki imajo možnost, da se preživljajo iz lastnih virov zemlje.

Pravilna izvedba teh ukrepov je zahtevala vrsto pregledov in kontrol, predvsem pa tesnega sodelovanja s terenskimi organizacijami in delovnimi kolektivi. Ti ukrepi so na terenih v Ljubljani povzročili precej kritike, katera je bila čestokrat upravičena, ker so posamezni birokrati dejansko birokratsko postopali pri izvajanju postavljenih načel. Predvsem pa so se napake izvršile tam, kjer ni bilo pri stvari sodelovanja s prizadetim terenom ali kolektivom. V teh akcijah je bilo v Ljubljani odvzetih preko 2000 živilskih kart potrošnikom, ki so imeli zgoraj navedene pogoje in se je do danes od njih že večina vključila v delovni proces.

S pravilnim izvajanjem preskrbovanja ljudi z živilskimi nakaznicami smo v glavnem do danes uspeli v Ljubljani utrditi delovno disciplino in preprečili fluktuacijo delovne sile iz enega področja na drugo področje dela. Današnji sistem nam omogoča, da dejansko delovno silo razporedimo po potrebah. Potrebno je le, da se teh možnosti, ki jih imajo naši kolektivi bolj poslužujejo, ker je to v interesu nadaljnje utrditve planske discipline. Pravilno delitev živilskih nakaznic na osnovi planov delovne sile se danes ne sme smatrati več kot birokracijo, kot se je to smatralo v začetku, marveč kot močno orožje v borbi proti zmanjšanju birokratičnega aparata in v borbi za večjo produktivnost dela in izvedbo planskih nalog.

Stanje preskrbljenosti Ljubljane v letu 1949/50

To vprašanje je danes aktualno prav zato, ker je najbolj občutljivo in najbolj tesno povezano z dnevnim življenjem naših delovnih ljudi. Jasno, aktualno danes tembolj zato, ker v zadnjih mesecih dejansko na področju redne preskrbe občutimo pomanjkljivosti in časovni zastoj v delitvah posameznih prehrabnenih proizvodov. Nepravilno bi sedaj bilo na težave, ki jih dejansko imamo v preskrbi, gledati pesimistično, ker zato nimamo niti najmanjših vzrokov. Potrebno je le, da se naš aparat v trgovini in proizvodnji uporno dnevno bori za normalizacijo razmer v preskrbi, ker težave niso take, da ne bi bile premagljive.

Preskrba z moko. Ljubljana je potrošila

v letu 1948	1458 vagonov moke
v letu 1949	1545 vagonov moke
v letu 1950 predvidoma	1712 vagonov moke

Povečana potrošnja v moki v zadnjih letih gre predvsem na račun porasta mestnega prebivalstva. V lanskem letu so bili obroki moke preko celega leta pokriti 100%-no, v tem letu pa smo v zadnjih mesecih naleteli na zastoj, posebno zastoj v koruznih izdelkih.

V letu 1948 so potrošniki prejeli moko v razmerju 60% enotne moke in 40% koruznih izdelkov. V letu 1949 pa se je razmerje izboljšalo tako, da so potrošniki prejeli 80% moke iz belih žit in 20% koruznih izdelkov, poleg tega pa se je začelo v pekarnah s peko kruha ne samo v enem, marveč v različnih asortimentih, tudi v boljši kvaliteti. Šele z mesecem marcem t. l. smo začasno morali prekiniti s pečenjem več kvalitet kruha, vendar je to stvar, ki jo bomo uvedli ponovno takoj, ko se izboljša današnje neugodno stanje.

Pri preskrbi z moko gre v zadnjih mesecih predvsem za nepravočasno dobavo žita oz. moke naši republiki iz področja drugih republik. Iz teh razlogov se je tudi nekoliko poslabšal asortiment mok. Kljub temu smo uspeli — čeprav v časovnem zaostanku — pokriti potrebe z mlevskimi izdelki iz belih žitaric 100%-no. Večji izpad se občuti v pomanjkanju koruznih izdelkov, katerih Ljubljana potrebuje mesečno 30 vagonov in so isti bili le delno kriti za april, za maj in junij pa smo v celotnem zaostanku. Kakor je predvideno, bomo del koruznih izdelkov prejeli v prihodnjih dneh in s tem rešili glavne probleme. V kolikor pa ne bo na razpolago dovolj koruznih izdelkov, pa bodo potrošniki prejeli druge vrste moke in ne gre pri moki danes za to, kakor nekateri omenjajo, da se bo obrok moke zmanjšal, marveč gre, kakor omenjeno, samo za časovni zaostanek, kar pa se bo normaliziralo z nastopom novega ekonomskega leta in je vsekakor vse do tedaj še predvidevati težave v preskrbi na tem področju.

Preskrba z maščobami. Ljubljana je potrošila

v letu 1948	125 vagonov maščob
v letu 1949	136 vagonov maščob
v letu 1950 predvidoma	146 vagonov maščob

Obroki maščob so bili preko celega leta 1949 pokriti 100%-no, vendar s časovnim zaostankom v mesecu maju, juniju in juliju.

V tem letu pa so nastopile v zadnjih mesecih večje težave in so bili potrošniki v mesecu aprilu in marcu z maščobami le delno pokriti. V mesecu maju se je obrok znižal z ozirom na stanje *začasno* za 20%, kar pa se danes v praksi pozitivno odraža, ker smo uspeli ravno z ozirom na to, da smo zaostriili štednjo in pravočasno podvzeli potrebne ukrepe v mesecu maju in tudi tekočem mesecu, potrebe z maščobami kriti 100%-no.

Vsakoletna povečana potrošnja maščob — če primerjamo samo, da Ljubljana potroši vsako leto 10 vagonov maščob več in če to sedaj obravnavamo v zveznem merilu — nam kaže, da moramo vzporedno z razvojem potreb v industrijskih centrih in razvojem industrijske proizvodnje povečati tudi kmetijsko proizvodnjo. Mi pa vemo, da kmetijska proizvodnja danes še ne dohaja razvoja industrije, zato momentalnega pomanjkanja maščob ni možno rešiti preko noči, marveč je zato potrebna uporna borba na področju socialistične preobrazbe našega kmetijstva, s čemer se bo dvignila tudi kmetijska proizvodnja.

V preskrbi z maščobami smo delno odvisni od uvoza maščob. Zato bi bilo nepravilno danes misliti na to, da bo s tem problem rešen, marveč je treba v tem času posvetiti posebno pažnjo ukrepom naše zvezne vlade na področju izvajanja novega sistema odkupa, postavljenega na take principe, da bo vsak proizvajalec zainteresiran na tem, da bo več proizvajal. Potrebno je le, da mi pravilno pristopimo in uporabimo možnosti, katere nam nov sistem daje, predvsem pa utrdimo zaupanje kmečkega proizvajalca do prednosti, katere nam nov način daje.

Preskrba s sladkorjem. Ljubljana je potrošila na garantirano preskrbo

v letu 1948	125 vagonov sladkorja
v letu 1949	155 vagonov sladkorja
v letu 1950 predvidoma	171 vagonov sladkorja

Močan porast potrošnje sladkorja v tem primeru ne gre samo na račun porasta prebivalstva, marveč moramo vedeti, da se je obrok sladkorja v letu 1949 povečal za 17%. Potrebe s sladkorjem so bile redno krite 100%-no, vse do meseca aprila t. l. V zadnjih mesecih smo dejansko v preskrbi s sladkorjem v časovnem zaostanku.

Res je tudi, da je v zadnjem letu v glavnem bila ukinjena prodaja prostega sladkorja po 100 din. Vendar moramo pri tem poudariti dejstvo, da se je ta sladkor prodajal samo v večjih mestnih centrih, tako tudi v Ljubljani

in to v omejenih količinah. Če pa sedaj pogledamo potrošnjo sladkorja takrat, ko smo prodajali prosti in garantirani sladkor, vidimo, da je ista danes še vedno višja napram letu 1949. Danes je namreč omogočeno vsem potrošnikom, da pridejo do povečanega obroka sladkorja po nižji ceni, dočim si je preje sladkor lahko nabavil samo na prostem trgu potrošnik v nekaterih centrih in še to po višjih cenah in v omejenih količinah.

Obrok sladkorja se je začasno znižal za 20%, vendar vsi otroci do 14. leta prejmejo sladkor v polnem obroku.

Ob tej priliki se moramo spomniti tudi na pretekla leta nazaj, ko so potrošniki na garantirani preskrbi prejeli le $\frac{1}{4}$ kg sladkorja na osebo, dočim pa ga danes kljub začasno nekoliko zmanjšanemu obroku in časovnim zastankom, povprečno prejema še vedno 1 kg. S tem lahko tudi vidimo, da stanje ni tako težko, kakor ga poizkušajo prikazati nekateri.

Preskrba z mesom. V Ljubljani smo potrošili

v letu 1948 1546 vagonov mesa ali 3100 vagonov živine

v letu 1949 2968 vagonov mesa ali 6000 vagonov živine

v letu 1950 pa se predvideva, da bo potrošnja dosegla potrošnjo preteklega leta.

Nedvomno so to zelo velike količine mesa oz. živine, katere ne pridejo do izraza, če danes pogledamo površno in povprečno stanje preskrbe z mesom. Te številke nam tudi jasno kažejo, kako je bil močan porast potrošnje mesa posebno v letu 1949. S tem se je naravno tudi močno dvignil življenjski nivo ljudi v Ljubljani. Saj so bile količine mesa, katere so bile razdeljene, za 100% višje napram letu 1948.

Uspešna preskrba z mesom bo tudi v bodoče odvisna od uspešnega izvajanja planov odkupa po posameznih OLO. Ker je odkup v zadnjih mesecih nekoliko slabši kakor v prejšnjem letu, so se obroki mesa vzporedno zmanjšali in to od meseca februarja dalje. Toda tudi sedanje stanje se zdaleka ne da primerjati s stanjem v prejšnjih letih. Če primerjamo povprečno preskrbljenost Ljubljančanov z mesom danes vidimo, da znaša povprečje v tem letu še vedno 65% zveznega obroka zagotovljene preskrbe, dočim je znašala preskrba v prejšnjih letih vedno le od 20—50% napram količinam, katere razdelimo danes. Za izboljšanje preskrbe z mesom je potrebno poostriti disciplino na odkupnih podjetjih, na območju posameznih ljudskih odborov, kajti Ljubljana je odvisna od uspešne preskrbe z mesom od uspešnega izvajanja planov odkupa živine okrajnih ljudskih odborov na območju naše republike. Tudi v bodoče je računati s tem, da bomo živino prejeli v glavnem iz področja Slovenije, zato je treba plansko disciplino v tem pogledu poostriti, predvsem pa dosledno izvajati in uporabljati možnosti, ki nam jih nov način odkupa daje.

Kajti vedeti moramo, da je nadaljnja uspešnejša preskrba z mesom tesno povezana s povečano proizvodnjo živinskih fondov. Kmečkega proizvajalca moramo pravilno stimulirati za oddane kmetijske proizvode na garantirano preskrbo v protivednosti z industrijskim blagom preko vezane trgovine. S tem si bomo tudi zagotovili, da bo proizvajalec zainteresiran na realizaciji obveznega predpisa. Zainteresiran pa bo tudi na tem, da bo proizvajal presežke, s katerimi bo sam razpolagal na prostem trgu.

Kot dopolnilno preskrbo smatrajo potrošniki mesta Ljubljane preskrbo z ribami, kajti še vedno se opaža, da potrošnja rib v Ljubljani — kadar jih je dovolj na razpolago — ni zadovoljiva. Povsod naletimo na primere, da se obrati množične prehrane, gostinski obrati, kateri bi lahko trošili velike količine rib, izgovarjajo, da priprava rib zahteva preveč delovnega časa, več maščob, itd. Delno to drži, da zahteva priprava rib gotove pogoje, morda nekoliko težje kot priprava mesa, vendar z ozirom na to, ker se tudi v tem letu

predvideva močan dotok rib iz našega Jadrana, je potrebno dosedanji odnos spremeniti in ne smatrati ribe še vedno kot dopolnilno preskrbo, marveč kot močan vir naše osnovne prehrane.

Nedvomno bi lahko ravno v tem času, ko imamo težave v preskrbi, močno izboljšali preskrbo v naših menzah in gostinskih obratih ravno z ribami in bi se to pozitivno odražalo v celotnem sistemu naše preskrbe, ker vemo, da Ljubljančani imajo apetit do rib, apetit pa je potrebno ustvariti z boljšim odnosom še tam, kjer se ribe pripravljajo.

Preskrba z mlekom. Potrošnja mleka je znašala

v letu 1948	6,400.000 litrov
v letu 1949	8,187.000 litrov
v letu 1950 predvidoma	10,100.000 litrov

S tem vidimo, da se količine dovoženega mleka v Ljubljano vsako leto močno dvigajo, saj so se n. pr. v letu 1949 dvignile za 28%, v tem letu pa se bodo dvignile na osnovi dosedaj doseženih rezultatov za nadaljnjih 29%.

Dnevni dotok mleka v tekočem letu tudi v najslabših mesecih ni padel tako nizko, da ne bi mogli pokriti vseh potreb prioriternih potrošnikov.

Ljubljana potrebuje dnevno po postavljenem planu 32.000 litrov mleka. Povprečen dnevni dotok pa danes znaša od 25.000 do 27.000 litrov, torej pokrivamo povprečno dnevne potrebe s 70%-i. Ostala mesta v državi v pogledu preskrbe z mlekom stoje prilično v slabši situaciji, čeravno imajo močno zaledje. Pokritje v Zagrebu n. pr. znaša le 32% planiranih količin.

Količine mleka, katere prejemajo potrošniki Ljubljane, niso v tem letu toliko predmet kritike, kot pa sama distribucija mleka. Pri distribuciji mleka moramo še vedno ugotavljati, da poleg manjših objektivnih vzrokov v glavnem obstojajo subjektivni vzroki, da mleko ne pride pravočasno v trgovsko mrežo ali pa da pride celo skisano.

Z energičnim posegom, z ureditvijo transportnih sredstev za prevoz mleka na področju posameznih RLO bi se brez nadaljnjega dal rešiti problem pravočasne dostave mleka v trgovsko mrežo. Pravtako bi se v samem podjetju »Mleko« še nadalje dali rešiti problemi pomanjkanja embalaže, katere primanjkuje in kar se navaja tudi kot vzrok, ki zavira pravočasen in hiter razvoj mleka.

Podjetje »Mleko«, katero ima danes stvarno slabe naprave za pasterizacijo mleka, bo v kratkem od Mednarodnega fonda za preskrbo otrok prejelo nekaj naprav, s čimer bo lahko izboljšalo pasterizacijo mleka, toda vse to ne bo imelo pravega efekta, če se vzporedno ne bodo rešile nakazane napake.

Za nadaljnjo še uspešnejšo preskrbo mesta z mlekom je še nadalje možno pojačati odkup nezajetih količin mleka na terenu, ker do danes odkupljene količine mleka še vedno ne dosegajo zmogljivosti naše sedanje kmetijske proizvodnje. Na področju same Ljubljane pa je potrebno osvojiti preizkušeno tradicijo, da se dvig kmetijske proizvodnje preusmeri na dvig kvalitete in kvantitete goveje živine kot baze za nadaljnji dvig proizvodnje mleka. Prav isto velja za vse predele, ki gravitirajo neposredno na Ljubljano.

Sedaj bi se dotaknil še nekaterih problemov ostale *dopolnilne preskrbe* in s tem tudi *tržiščne trgovine*.

Tega vprašanja nimam namena na širše obravnavati, ker je bilo že obravnavano na čnem izmed zadnjih zasedanj. Želim pa podčrtati nekatere momente, ki naj bi nam v praksi služili kot pozitivne ugotovitve pri uspešnem reševanju tržiščne trgovine, t. j. predvsem preskrbe s prostimi prehrabnimi proizvodi, vključno s sadjem in zelenjavo.

Vsako leto smo v tem času ugotavljali, da je preskrba posebno ob prehodu iz pomladi na poletje na naših trgih nezadovoljliva. V tem letu pa lahko ugotovimo, da je ista neprimerno boljša od preteklih let, dasiravno še vedno

ni tako močna, da bi zadovoljila vse potrebe prebivalcev mesta. Če iščemo danes vzrokov, zakaj je preskrba boljša, jih ne bomo našli v tem, da je morda podjetje »Sadje-zelenjava« ali podjetje »Vinocet« povečalo dovoz zelenjave na trg, itd. Res je, da so ta podjetja v pogledu preskrbovanja mesta napravila močan razvoj, da pa je stanje boljše kot je bilo, je iskati vzroka predvsem v tem, da smo v preteklem letu sprostili tržiščno trgovino in prenehali s sistemom kontrol, kar je bilo značilno za dobo prehoda trgovine iz kapitalističnih v naše roke, ko smo morali dejansko vršiti močno borbo proti špekulantom in pojavom prekupčevanja. Danes lahko rečemo, da smo v glavnem prekinili s temi ukrepi, kateri so bili svojčas nujni, a so tudi zavirali razvoj proste trgovine.

Ljudje, predvsem drobni proizvajalci kmetijskih proizvodov, so danes močno zainteresirani, da svoje presežke ali proste proizvode na trgu prosto prodajajo, ker imajo možnost za iztržek nabaviti protivrednost v industrijskih proizvodih. Naša naloga danes je, da se bo ta sprostitev utrdila, ker je zelo koristna za uspešno preskrbo mesta. Mi moramo zainteresirati s tem še bolj drobne proizvajalce za povečanje proizvodnje. S tem se bo tudi v nadalje povečal dotok blaga na naša tržišča. Seveda bi bilo napačno misliti, da je sedaj potrebno prenehati z borbo proti špekulantskim elementom, ki se bodo tudi v bodoče še vedno največ pojavljali na področju tržiščne trgovine, kjer je tudi možnost prekupčevanja in špekulacije največja.

Za uspešen razvoj proste trgovine s prehrabeniimi proizvodi se je potrebno držati pravila, da proizvajalec s svojimi presežki dejansko sam razpolaga. V Ljubljani bi bilo potrebno le to, da bi kmetijske zadruge uspešnejše intervenirale na trgu s svojimi prostimi proizvodi, ker bi bilo to v prvi vrsti v interesu samih zadrug, saj bi bil to močan vir akumulacije za zadruge.

Uspešno intervencijo izvajajo v tem času na trgu trnovska zelenjadarska zadruga. Plan proizvodnje je v preteklem letu presegla celo za 100%. S tem je tudi dokazano, kakšne uspehe je možno doseči z mobilizacijo drobnih proizvajalcev — še neprimerno večje pa bi lahko dosegle ostale kmetijske zadruge, ki so do danes še premalo storile na tem področju.

V tem letu nam je tudi uspelo z uspešno intervencijo s strani državnega sektorja pravilno regulirati cene poedinim proizvodom, kot n. pr.: RLO so v jeseni vskladiščili v svoja skladišča preko 100 vagonov krompirja. S temi količinami so rajonska podjetja zelo uspešno intervenirala na trgu preteklo pomlad in prodajala krompir po 10 din, medtem ko intervencije ne bi bilo, bi cena poskočila povprečno na 25 din. RLO II je s svojimi količinami, ki jih je imel, interveniral celo na centralnem trgu, ker se je RLO I na intervencijo slabše pripravil. Takih načinov se bodo morala v cilju še uspešnejše preskrbe na področju tržiščne trgovine naša podjetja še posluževati in se nato že danes pripraviti.

Preskrba z industrijskimi proizvodi.

Drva. Ljubljana je potrošila v letu 1948	106.000 m ³ drv,
v letu 1949	143.000 m ³ drv,
v letu 1950 pa predv.	180.000 m ³ drv.

Kljub veliki potrošnji drv, katere uvozimo vsako leto v Ljubljano, obcutimo stalno, da nam kuriva primanjkuje. Če primerjamo predvojno potrošnjo drv, vidimo, da se ta ne da primerjati z našo potrošnjo, ker je potrošnja danes neprimerno večja. Dočim so se pred vojno z drvni preskrbovala predvsem gospodinjstva, je potrebno danes z drvni oskrbeti preko 100 menz in nekoliko 100 uradov in ustanov, katerih pred vojno ni bilo. Torej vidimo, da se velika količina drv potroši ravno za izvenrjne koristnike.

Da je preskrba s kurivom v zadnjem letu bila uspešna, moramo predvsem dati priznanje velikemu številu delovnih kolektivov, kateri so si sami

nasekali drva. V okviru MLO je bilo formiranih tudi več frontnih brigad, katere so preteklo jesen šle v gozdove na sečnjo drv za potrebe Ljubljane. Tako smo v preteklem letu z lastnimi silami nasekali preko 80.000 m³ drv, ali preko 60% celotnih količin, katere je potrošila Ljubljana.

V tem letu je dosedaj realizacija plana drv za potrebe Ljubljane s strani gozdnih uprav precej šibka in znaša le mesečno do 20% planiranih in dodeljenih količin. Iz tega sledi, da stojimo pred resnim problemom preskrbe mesta s kurivom, vsled česar je potrebno že sedaj pričeti s štednjo drv.

Danes seka v gozdovih že preko 100 delovnih kolektivov iz Ljubljane drva na panju za svoje potrebe. Predvidevamo, da bodo delovni kolektivi nasekali sami 30.000 m³ drv, kar je nedvomno dober uspeh. Gozdne uprave bodo morale kljub težavam, katere imajo, spremeniti odnos do realizacije postavljenega plana kuriva, katerega morajo izvršiti za potrebe široke potrošnje Ljubljane.

Preskrba s *premogom* je v tem letu neprimerno boljša od preteklega leta. Na skladiščih sicer imamo premog nekoliko slabše kvalitete, vendar je tega premoga dovolj in moramo vedeti, da premog boljše kvalitete predvsem potrebuje naša industrija. Potrošnike je potrebno opozoriti, da z nabavo premoga pohite, ker je sedaj stanje ugodno in je premog možno nabaviti, medtem ko ne moremo vedeti naprej, kako bo potekala preskrba s premogom v zimskih mesecih, ko bodo tudi potrebe na vseh področjih naše industrije porasle.

Preskrba s tekstilom in obutvijo. Na tem področju preskrbe občutimo predvsem pomanjkanje v tekstilnem blagu, ker nam dejansko tega tudi primanjkuje, kar je razumljivo, saj moramo surovine za proizvodnjo tekstila, t. j. v glavnem bombaž in volno, uvažati. Torej v preskrbi z industrijskimi proizvodi danes ne gre za pomanjkanje istih po količinah, ker količine, s katerimi razpolaga trgovska mreža, za 24% presegajo *točkovni fond*, ki je v obtoku. Gre torej pri tem samo za pomanjkanje asortimenta.

V prejšnjih letih je bilo stanje vedno obratno, tako da je točkovni fond presegal razpoložljive blagovne fonde, zato moramo smatrati današnje stanje za dosti ugodnejše. Poleg pomanjkanja tekstilnega blaga čestokrat naletimo na pomanjkanje raznih proizvodov za otroke, kot so otroški čevljički, oblečke itd. Pri tem pa ne gre za to, da bi nam blaga za otroške proizvode primanjkovalo, marveč gre samo za to, da se izboljšajo odnosi proizvajalcev do proizvodnje teh prav tako važnih artiklov.

Garantirana preskrba z industrijskimi proizvodi bo v teh dneh tudi razširjena, tako da bodo potrošniki poleg industrijskih kart, katere prejemajo, prejeli še določeno količino vrednostnih bonov, za katere si bodo lahko nabavili različne industrijske proizvode po nižjih enotnih cenah in so jih doslej nabavljali lahko samo po višjih cenah, oz. si jih sploh niso mogli nabaviti, ker niso prišli do njih, kot n. pr. razna posoda, štedilniki, kolesarski plašči in zračnice itd. To so stvari, ki so nam prav tako nujno potrebne v sedanjem življenju, zato je razširitev prodaje industrijskih proizvodov nedvomno zopet korak naprej v celotnem sistemu naše preskrbe.

Blagovni promet, politika cen in komercializacija trgovine.

Na osnovi analize celotnega blagovnega prometa trgovine ugotovimo, da isti močno raste z leta v leto, posebno močan porast zabeležimo v razvoju proste trgovine. Tako je promet znašal v letu 1949 na področju

a) garantirane preskrbe	28%,
b) proste trgovine	72%.

S tem vidimo, da je bilo preko $\frac{2}{3}$ kupne moči v trgovini absorbirane na področju proste trgovine. Zato bi temu vprašanju v današnji situaciji z ozirom na niz vzporednih vprašanj, od katerih vsa gredo za tem, da se stanje pri nas čim hitreje normalizira, — dal posebnega poudarka.

Komercializacija trgovine pomeni danes dejansko sprostitev raznih precej kompliciranih sistemov trgovine v enotni sistem proste trgovine. Mi smo imeli do danes n. pr. v *sklopu proste trgovine* več načinov prodaje, tako:

- a) prodajo po višjih komercialnih cenah,
- b) prodajo po planu II in
- c) ostalo prosto trgovino.

Ti sistemi so se razvijali s porastom industrijske proizvodnje. Danes, ko se je pa proizvodnja še nadalje dvignila, se je način trgovanja poenostavil, tako da imamo samo še garantirano preskrbo, trgovino po vezanih cenah in prosto trgovino.

Dočim garantirana preskrba danes teče na bazi avtomatičnega razdeljevanja blaga na potrošnike, proste trgovine prav zato, ker predstavlja $\frac{2}{3}$ blagovnega prometa v trgovini, ne smemo podcenjevati. Cene prostim proizvodom danes niso več diktirane s strani birokratskega aparata, marveč se te postavljajo na bazo ponudbe in povpraševanja — torej čim večje je povpraševanje, višje bodo cene in obratno. Cene odredajo na eni strani lahko vodstva proizvodnih podjetij, katera proizvajajo blago prostega trga, istočasno pa lahko odredajo na istih principih cene vodstva trgovskih podjetij, če ugotovijo, da če ne odgovarjajo trgu, so prenizke ali previsoke.

Znano nam je, da je danes kupna moč močnejša od razpoložljivih blagovnih fondov na trgu. Prav zato se je potrebno boriti za to, da mi presežek kupne moči potegnemo iz obtoka in to predvsem s pravilnim izvajanjem politike proste trgovine.

Danes ne smemo sentimentalno reševati teh vprašanj, kajti vprašanje štednje z denarnimi fondi v naših gospodarskih podjetjih, nadalje zmanjševanje birokratičnega aparata, je najtesneje povezano s komercializacijo proste trgovine in z novo politiko postavljanja cen.

Prav vsi se moramo boriti za to, da se blago proste prodaje ne bo kanaliziralo preko raznih magazinov ali pod roko na trg po nižjih enotnih cenah, ki je nato čestokrat predmet prekupevanja in špekulacije. Naša glavna naloga tu je, da perspektivno rešujemo ta vprašanja in sicer tako, da bomo blago proste prodaje plasirali na trgu po dnevnih cenah in to na tista področja, kjer ugotovimo presežek kupne moči, t. j. praktično predvsem na področja kmetijskih proizvajalcev, pri katerih je danes kupna moč še vedno največja.

Za primer naj navedem samo en primer, ki nas zgovorno opozarja, da je odnos med ceno industrijskih in kmetijskih proizvodov pri nas še vedno nesorazmeren. Danes n. pr. kmet proda na trgu 4 kg masti po 600 din, kar znese skupno 2400 din. Za to vsoto si že lahko kupi 1 par dobrih delovnih čevljev. Če pa nato primerjamo, da je moral plačati pred vojno za 1 par delovnih čevljev 150 din in če računamo nato mast po 15 din, vidimo, da je moral pred vojno kmetijski proizvajalec prodati najmanj 10 kg masti za 1 par delovnih čevljev. V zadnjem letu so se škarje v korist kmetov odprle za 20%, kar nikakor ni pravilno in v skladu z našo novo politiko cen. Vedeti moramo, da bodo sedaj cene na prostem trgu za posamezne proizvode nekoliko poskočile. S povečanjem industrijske in vzporednim povečanjem kmetijske proizvodnje pa bodo cene nujno pričele padati, kar se že opaža pri posameznih artiklih.

Istočasno s pravilnim reguliranjem prostega trga, se moramo tudi boriti za povečanje garantirane preskrbe. Z vzporednim porastom garantirane preskrbe bo naravno rasla tudi preskrba na prostem trgu. S tem, da bomo na trgu na splošno imeli več proizvodov in istočasno postavili kupno moč na realno bazo, bomo lahko uspešno normalizirali nesorazmerje, ki danes vlada na našem trgu med kupno močjo in blagovnimi fondi.

S tem, da bomo vse ukrepe in naloge, ki se danes postavljajo pred naš gospodarski aparat, tako v pogledu nadaljnje demokratizacije in sodelovanju

najširših množic pri upravljanju države in naših gospodarskih podjetij nadalje vprašanje zmanjšanja birokratičnega aparata, zaostritev na področju štednje, utrditev zaupanja kmečkega proizvajalca do novega načina odkupa, kakor tudi pravilno reguliranje cen, v tem letu smatrali kot najbolj važne in med seboj tesno povezane naloge, bomo dvignili kupno moč našega dinarja na višjo stopnjo, bomo dosegli hitrejši razvoj in dvig življenjskega standarda naših delovnih ljudi in s tem prispevali, da bo graditev našega gospodarstva in s tem tudi graditev socializma hitrejša in uspešnejša.

Po referatu tov. Nebeca Franca predlaga predsednik zasedanja petnajst-minutni odmor, med katerim naj se tovariši ljudski odborniki pripravijo za diskusijo.

Kot prvi se v diskusiji prijavi

tov. Skitek Ermin:

V kratkem se bom dotaknil naših novih uredb o odkupu in nekaj značilnosti istih. Dosedanje administrativno izvajanje odkupov in pomanjkljiva evidenca sta v glavnem krivi, da kmet ni prispeval toliko k skupnosti, kolikor je v borbi za socializem doprinal naš delavec v tovarni. To nas je prisililo, da se odkupne politike lotimo z novim načinom, da bomo plan odkupa v celoti izpolnili tako, da bo zadovoljen delavec, pa tudi pošten kmetovalec.

Nove uredbe o odkupu jamčijo našemu kmetu pravilnost odkupne akcije in prinašajo v polni meri vzpodbudo za povečanje njegove proizvodnje. Da je to res, nam dokazuje dejstvo, da se po novih določilih ne bo odredjela kmetu obvezna oddaja po dejanskem hektarskem donosu, temveč na podlagi povprečne moči gospodarstva, odnosno po povprečnem hektarskem donosu os osnovi norm, ki so določene za posamezen okoliš. Če bo torej kmet vložil več truda v zemljo in jo dobro obdelal, bo gotovo njegov pridelek večji kot znaša povpreček.

S tem, kar bo več pridelal, pa bo tudi kmet lahko prosto razpolagal. Te presežke bo lahko prodajal po prostih cenah komur koli, državi, zadrugam ali zasebnikom.

Letošnji plani odkupa so za vse artikke znatno znižani in so preračunani na višino, kolikor mora država kriti njihovo vrednost z artikli vezane trgovine. S tem je gotovo podano jamstvo, da se ne bodo mogli dogajati primeri, ko so posamezni ljudski odbori po dvakrat ali pa tudi še večkrat spremenili odločbo o obvezni oddaji kakega pridelka. Ker bodo kmetovalci imeli precej presežkov, katere bodo prodajali po prostih cenah, se bo s tem znatno povečala njihova kupna moč. Naloga naše trgovine bo, da v vsakem oziru poživi prodajo artiklov po prostih cenah. Dostikrat se je zgodilo, da se je veliki kmet-špekulant odtegnil obvezni oddaji in je tako moral nositi vse breme oddaj mali in srednji kmet.

Nova uredba daje vso možnost in jamstvo, da bodo obveze pravilno določene, tako glede količin, kakor tudi glede rokov, do katerih morajo biti te obveze izpolnjene. Prednost in novost sedanje uredbe odkupa mesa in masti je pa gotovo v tem, da ima kmetovalec možnost izbire izpolnitve svoje obveze, ne da bi bila s tem prizadeta njegova gospodarska zmogljivost. Kmetovalec lahko izpolni obvezo za meso z oddajo bilo kake vrste živine pitanih ali mesnatih prašičev, pitanih puranov ali gosi. Obveznost za mast pa lahko izpolni gospodarstvo z oddajo čiste masti, pitanih prašičev ali olja, suhe, sveže ali soljene slanine, zaseke in kuhanega ali surovega masla.

Gotovo je, da nove uredbe garantirajo pravilno izvedbo odkupov, če obremenjevanja gospodarstev ne bomo prepuščali posameznim uradnikom v pisarnah. O obremenitvah mora odločati ves ljudski odbor v sodelovanju z množičnimi organizacijami. Obremenjevanje posameznih gospodarstev torej ne more biti zgolj administrativna zadeva, temveč dobro pripravljena politična akcija.

Če aktivisti na zborih volivcev kmetom pravilno raztolmačijo vsebino uredb in če jim istočasno povedo, kakšna je njihova dolžnost do vseh, ki prispevajo svoj delež pri graditvi socializma, potem gotovo ne bo pritožb, ker bo vsak pošten kmet že na sestanku pristal na višino obvezne oddaje po odločbi.

Če bomo vse te naloge pravilno izvršili, potem lahko pričakujemo, da bo letošnji odkup tak, kot to zahteva naša socialistična stvarnost.

Tov. Pangeršič Franc:

Dotakniti se hočem vprašanja industrijskih magazinov, ki so preživeli svojo dobo in prav pozdravljam njih ukinitve. Na zborih volivcev in na masovnih sestankih se stalno razpravlja o industrijskih magazinih, v katerih nima vsakdo možnosti nabaviti potrebnih artiklov. Zaradi njih nastajajo kritike in nezadovoljstvo po terenih, ker smatrajo, da se s tem loči dvoje vrste ljudi: tistih, ki si morejo nabavljati v industrijskih magazinih in tistih, ki nimajo te možnosti, stvarno pa vsi ogromno prispevajo k izgraditvi socializma. Artikli, ki so se doslej delili industrijskim magazinom, naj se dajo na razpolago podjetjem rajonskih ljudskih odborov, ki imajo itak premalo artiklov za široko potrošnjo in kar bo prispevalo k hitrejši in zadovoljivejši postrežbi.

Tov. Vrhovec Ivan:

Za nabavo tekstilnega blaga naj bi se ustanovile veleblagovnice, ki bi imele možnost nabave blaga za obrtna podjetja in ki bi same sklepale direktne pogodbe s tovarnami. Perilo naj bi se prodajalo v posebni trgovini. Prav tako naj bi bila ločena trgovina za prosti trg. Uvedejo naj se kontrolni boni tako, da si bo vsak potrošnik mogel nabaviti letno le eno obleko. S tem bi krojaške delavnice ne bile tako preobremenjene z delom in bi se tudi zmanjšale vrste v trgovinah s tekstilnim blagom.

Za otroke naj se razdeljujejo živila, predvsem pa sladkor vsaj do 10. v mesecu.

Tov. Mostar Ignac:

Kritika, ki se večkrat čuje glede kmetovalcev, da ne oddajajo dovoljne količine svojih presežkov v kmetijske zadruge, je sicer utemeljena, da pa je temu tako, leži vzrok v tem, ker kmetovalci za prejete bone v kmetijskih zadrukah, odnosno za to določenih trgovinah ne prejemajo potrebnega blaga. Primer: na Barju je v enem okolišu pri ljudeh približno okrog enega milijona kmetijskih bonov, ki jih kmetovalci ne morejo vnovčiti. Zato predlagam, da bi se trgovine založile z blagom, ki ga kmetovalci potrebujejo in katerega nabavo bi krili s kmetijskimi boni.

Tov. Polajnar Ciril:

Prav gotovo je, da bo treba trgovsko mrežo izboljšati v vprašanju pravilne porazdelitve blaga na posamezne poslovalnice, ker se dogajajo primeri, da vse poslovalnice niso enakomerno založene, niti z živili na karte. Tovariš poverjenik je v svojem poročilu omenil, da je tekstila na zalogi več kot je na razpolago točkovnega fonda. V zvezi s tem bi pripomnil, da je hvalevredna akcija nekaterih podjetij, ki se bavijo s problemom kurantnega in nekurantnega blaga ter je treba to akcijo še bolj poživeti, tako da bo čim preje izginilo iz naših trgovin nekurantno blago.

Strinja se z mnenjem tov. Mostarja glede preskrbe trgovin z blagom po vezanih cenah, katero pomanjkljivost občutijo predvsem mali kmetje, ki si za prejete bone ne morejo nabaviti potrebnega blaga. V zvezi s prosto trgovino pripominja, da je vprašanje nabave otroških vozičkov nujno rešiti in naj se ne smatrajo kot luksuzen predmet, temveč se naj jim postavijo primerne cene.

Tov. Šemrl Janko:

Pri dopolnilni preskrbi so v pretežni večini upoštevane razne ustanove in direkcije, ne daje se pa zadosti poudarka in možnosti delavstvu v produkciji, ki največ prispeva k izvajanju plana. Uместno bi bilo, da bi se nudilo gotove privilegije tudi delavcem v produkciji in jim tako dalo elan za nadaljnje uspešno delo.

Tov. Žagar Fani:

Informirala bi ljudske odbornike o delu mednarodnega dečjega fonda, ki mnogo prispeva k preskrbi naših otrok. Na terenih obstoji 40 mlečnih kuhinj, ki jih je organizirala AFŽ. Potrebno bi bilo pristopiti k organizaciji centralne mlečne kuhinje, od koder bi se razvažala hrana na terene. Zato pa bi bilo potrebno preskrbeti brzoparilnik in avtomobil, prihranilo pa bi se na kurjavi, na honorarjih kot tudi na blagu samem.

Glede razvažanja mleka zlasti v poletnih mesecih bi bilo nujno potrebno uporabljati motorna vozila, ker je prevoz s konjsko vprego prepočasen in se mleko često pokvari.

Tov. Pogačar Niko:

K izvajanjem tovariša poverjenika za trgovino in preskrbo bi omenil naslednje: Kar se tiče trgovske mreže, se slišijo po terenih predlogi, da bi jo bilo potrebno še razširiti in približati potrošnikom. Drugo je vprašanje industrijskega fonda. Fondi so fiksirani, opaža pa se, da se z drobljenjem teh fondov lahko poslabša preskrba in imajo potrošniki večjo izbiro, če je blago v večjih množinah v večjih obratih. Več pažnje bi bilo treba posvetiti specializaciji trgovine po branžah, vprašanju trgovskega kadra, ker manjka strokovno usposobljenega kadra v trgovinah. Za gotove branže je težko najti učencev in obstoji nevarnost, da bodo tu nastopile večje težave (železnina, tekstilna stroka).

Kar se tiče trgovinske mreže, se je število trgovinskih obratov napram letu 1946 znižalo za 46%, kar se more deloma smatrati kot pozitiven rezultat, v kolikor so se s tem koncentrirali obrati v večjih lokalih, po drugi strani pa je mnenje ljudi zlasti na perifernih delih mesta, da bi bilo trgovsko mrežo v teh predelih razširiti. Plan distribucije blaga naj bi reševalo poverjenišтво za trgovino in preskrbo skupno z rajonskimi odnosno terenskimi odbori.

Težkoče ki so v preskrbi, se premalo tolmačijo potrošnikom na masovnih sestankih, kjer bi se morali posamezni problemi objasnjevati in istočasno tudi iskati možnosti premostitve posameznih težav, ki se nanašajo na dotični okoliš. Dejstvo je, da se večina aktivistov boji načeti na masovnih sestankih obravnavanje vprašanja preskrbe. Na teh sestankih je potrebno osvetliti tudi subjektivne težave kot je na primer slaba distribucija mlevskih izdelkov v zadnjih mesecih, četudi vemo, da so zaloge belih žit tolikšne, da bi ob polni izrabi kapacitete mlinov bilo možno bolje oskrbovati vsaj važnejše potrošne centre. Zato bi moral Mestni ljudski odbor sam z neposredno borbo skrbeti, da bi bil dotok mlevskih izdelkov iz mlinov večji. Enak primer je v pogledu preskrbe prebivalstva z mesom. Razumljivo je, da je Ljubljana vezana na uvoz, potreben pa je neposreden stik poverjenišтва z dobavitelji mesa, ker le tako bo možno doseči boljše rezultate.

Preskrba Ljubljane z zelenjavo in sadjem se je sicer izboljšala, vendar še ni zadovoljiva ter je v mesecu juniju plan v solati dosežen le 70%, dočim je v ostalih artiklih zelenjave le 21% (grah in fižol). Za zadostno založitev trga z zelenjavo bi moral skrbeti predvsem socialistični sektor. S sadjem je Ljubljana preskrbljena 71% napram postavljenemu planu. Prav tako se ne smemo zadovoljiti s podatki, ki so bili izneseni v referatu v pogledu preskrbe Ljubljane z mlekom, ki znaša 85%.

Borbo proti kapitalističnim ostankom trgovine moramo osredotočiti predvsem v borbo proti starim pojmovanjem in staremu načinu gledanja za

njihovo politično in strokovno usposobljenost. Tu bi moral vložiti več truda Mestni ljudski odbor kot tudi sindikalne organizacije. V zvezi s tem je važno vprašanje poživitve sodelovanja množic v vodenju trgovine, kar bi izboljšalo preskrbo. Dejansko so ljudske inspekcije dosegle velike uspehe v Ljubljani, ker so glede na politično razgibano življenje množic odkrивale številne pomanjkljivosti v trgovini. Pojačati bi bilo tudi delo komisij za preskrbo v množičnih organizacijah. Vsa ta problematika se ne razpravlja v dovoljni meri na zborih volivcev, kjer bi se potem objektivne kritike dale odpraviti marsikatero slabosti.

Eno izmed najvažnejših področij v naši trgovini predstavlja prosta trgovina. Tu bi morala odigrati važno vlogo lokalna proizvodnja, ki bi zalagala prosti trg, istočasno pa bi bilo potrebno skrbeti za asortiment blaga. Iz raznih ostankov, kakor usnja, blaga in drugih predmetov bi se v okviru lokalne proizvodnje dalo izdelovati različne predmete široke potrošnje, čemur bi morala posvetiti podjetja lokalnega pomena večjo pozornost.

Po drugi strani pa bi bilo potrebno primerjati vsklajevanje blagovnih fondov z višino kupne moči. Statistični pregled v letošnjem letu kaže, da je bil plan fonda plač presežen v vseh mesecih do meseca maja, ko je bilo izplačilo plač v skladu s postavljenim planom. Vsa ta vprašanja bi bilo potrebno reševati skupno, izvajati potrebne ukrepe in skrbeti za izboljšanje poslovanja v trgovinah in s tem stremeti za izboljšanjem oskrbe ljudskih množic.

Tov. Šušteršič Jernej:

Na terenu Hrušica ali Fužine je nujno ustanoviti gostinsko podjetje kot tudi menzo, ker oba terena nimata niti enega gostinskega obrata, dočim ima Štepanja vas tri gostinska podjetja.

Tov. Koračin Jože:

Dotaknil bi se predvsem diskusije, ki prevladuje na masovnih sestankih in ki se suče predvsem okoli preskrbe. Volilcem se ne daje zadostnih odgovorov ter kaže, da ljudski odborniki, ki vodijo sestanek, kot tudi posamezni člani izvršilnih odborov, ki prisostvujejo tem sestankom, niso dovolj pripravljeni, ker le tako je mogoče razlagati odgovore, ki so često pomanjkljivi in včasih celo neprimerni. Primer na nekem terenu rajona IV., ko je odbornik dal na vprašanje volilca glede slabe preskrbe odgovor, da je temu kriv nezadosten vozni park, ki je bil vsled vojne močno poškodovan. Predlagam, da mestno poverjenišтво skupno z rajonskimi ljudskimi odbori pred zbori volilcev skliče anketo odgovornih članov, kjer bi se jim podrobno pojasnilo posamezne pereče probleme, ki bi se potem prenesli na zборе volivcev.

Tov. Skitek Ermin

odgovarja na izvajanja tov. Pogačarja v pogledu preskrbe Ljubljane z mlekom. Težave v dobavi mleka so zaradi tega, ker so bili Ljubljani odvzeti okoliši v bližini mesta ter se ji je dodelilo oddaljenejše kraje kot so Murska Sobota, Lendava, Brežice, kar vse je zvezano z večjimi stroški prevoza in daje večjo možnost okvare mleka v poletnih mesecih. Težave v zadostni zalogi trga z zgodnjim krompirjem so zato, ker Ljubljani niso nakazani tereni za odkup, odnosno ni dovoljen prosti odkup krompirja. Za kritje potreb Ljubljane je predvidenih 290 ton krompirja, kar pa nikakor ne zadoštuje. Za zgodnji krompir so sklenjene pogodbe v Kopru in Vojvodini, pa se niso še realizirale zaradi vremenskih prilik — suša. Za fižol še ni glavne seziije, isto je v pogledu sadja. V pogledu oskrbe Ljubljane s krompirjem bi moralo tudi ministrstvo za trgovino in prekrbo nuditi poverjeništvu za državne nabave večje možnosti, to je ali sprostiti teren ali pa dodeliti večje dispozicije.

Tov. Drobež Franc:

V pogledu trgovinske mreže, ki je predmet diskusije na vseh večjih konferencah, bi pripomnil, da se odpirajo na eni strani poslovalnice v raznih manjših slabih lokalih, po drugi strani pa zasedajo večje in primerne prostore za trgovino razne ustanove, direkcije in podjetja, ki sicer ob ustanavljanju izjavljajo, da rabijo te prostore za oskrbovanje večjega števila ljudi, kar pa se navadno izrodi le v oskrbovanje svojih članov z dopolnilno preskrbo ter se tako razvija trgovinska mreža v dveh linijah, kar ni pravilno in kar vzbuja upravičeno kritiko onih, ki nimajo možnosti, odnosno ki so navezani le na poslovalnice, dostopne vsem potrošnikom.

Zadružništvo je od leta 1945 napravilo veliko razvojno pot. Kar se tiče same zadružne trgovine, lahko ugotovimo, da te v zadnjem času ne igrajo posebne vloge, ker tako državno kot zadružno trgovino zalaga isti grosist, ki protežira državni sektor in bi bila potrebna kontrola pri distribuciji blaga državnemu in zadružnemu sektorju. S tem bi se odstranilo upravičeno kritiko, češ da je zadružni sektor zapostavljen. Iz tega razloga so tudi upravičene kritike zadružnikov, češ da so slabše oskrbovani kot ostali potrošniki, dasi ravno nosijo večjo odgovornost kot ostali državljani, ker so za prospeh zadružne trgovine materialno odgovorni z vloženim deležem.

Tov. Gabrovšek Jože:

Pri prodaji posameznih artiklov se opaža časovni zastoj. Tako se v poletnih mesecih ne morejo državljani oskrbeti s potrebno lahko obutvijo — sandali, čeprav so v izložbah razstavljeni ti artikli. Nerazumljivo je, da čevljske zadruge nimajo potrebnega usnja za popravilo čevljev. Urediti bi bilo potrebno tudi pravočasno razdeljevanje mlevskih izdelkov.

Oskrbovanje, oziroma obdelovanje na ekonomijah v okolici Ljubljane je slabo in jih prerašča plevel. Na zborih volivcev padajo pripombe, da je treba, če ne drugače, oblastvenim potom skrbeti za pravilno obdelovanje ekonomij in jih dodeljevati tistim, ki bodo skrbeli, da bo zemlja pravilno izkoriščana.

V Ljubljani ni mogoče dobiti tobaka za pipe in si ga morajo kadilci nabavljati iz Črnomlja in Jesenic.

Urediti bi bilo vprašanje preskrbe gostinskih obratov z ledom, ker v pretežni večini dobi gost v gostilnah v poletnih mesecih toplo pivo in vino.

Hvalevredna je akcija Mestnega ljudskega odbora v pogledu izboljšanja dodatne hrane šoloobvezni mladini potom mlečnih kuhinj.

Tov. Kodela Viktor:

Pri garantirani preskrbi so često težkoče že v samem sistemu razdeljevanja živilskih kart. Težkoče so pri reklamacijah, ko prejemajo potrošniki živilske karte šele sredi meseca, kar je težavno predvsem za one, ki se hranijo v gostinskih obratih. Vprašanje prostih odkupov, to je presežkov v poljedelstvu, ki ga je nakazal tov. Mostar, je dejansko pereče in lokalna proizvodnja ni bila v stanju proizvajati artiklov za kritje potreb kmetijskih bonov. Po drugi strani pa kmetijske zadruge niso pokazale zadosten interes glede direktnega odkupovanja artiklov pri proizvodnih podjetjih, odnosno niso pokazale tiste samoiniciativnosti, da bi se zanimale za potrebe kmetovalcev svojega področja in istočasno skrebele za nabavo iskanih artiklov. V vezani trgovini se opaža, da se boni preprodajajo v razmerju 1:3, kar kaže presežek denarja na vasi. Z zunanjo trgovino bo možno na osnovi neposrednega stika z inozemskimi podjetji priti do višjega asortimenta blaga in tako v večji meri zadovoljiti potrošnike.

Kar zadeva pestrost proizvodnje, se strinjam s tov. Pogačarjem, da tu še nismo napravili vsega. KomPLICIRANOST v proizvodnji zahteva večje delo, tako da je aparat že samo s tem zelo zaposlen. Zaradi takšnih in po-

dobnih stvari je bilo samo v letošnjem letu potrebno spremeniti šestkrat plan proizvodnje in z njim v zvezi finančni plan ter vse ostalo. V tej smeri bi bili potrebni konkretni predlogi.

Tov. Nebec Franc

odgovarja na postavljena vprašanja v diskusiji ter daje ljudskim odbornikom pojasnila glede izboljšanja otroške preskrbe, o čemer je razpravljajal na posebni seji Izvršilni odbor, ki je odredil, da se v posameznih obratih v posebnih oddelkih izdelujejo samo otroška oblačila, da se s tem zadosti velikemu povpraševanju po teh artiklih. V pogledu delitve koruze v zrnju je bilo potrošnikom dano na izbiro, da si nabavijo koruzne izdelke, odnosno po želji tudi koruzo v zrnju.

Kar se tiče tobaka za pipe, leži krivda pri maloprodajalcih tobaka, ki ne zahtevajo nakazila tudi za to vrsto tobaka, s čimer bi lahko zadovoljili kadilce.

Diskusija je pokazala, da je popolnoma umesten predlog tov. Koračina, da se pred zbori volivcev skliče anketa, ki bi temeljito osvetlila glavne probleme v naši preskrbi in dala ljudskim odbornikom točna in pravilna napotila za tolmačenje na zborih volivcev.

Podpredsednik vlade LRS dr. Brecej Marjan ob zaključku diskusije poda naslednje misli:

Vprašanje, ki ga nameravam prikazati ljudskemu odboru mesta Ljubljane, ni v neposredni zvezi z našo trgovino, katere predmet je bila dosedanja diskusija, temveč se nanaša na celotno poslovanje naše državne uprave. Ves zadnji čas po osvoboditvi je bil posvečen temeljitemu razmotrivanju in iskanju najboljših form vodstva naše državne uprave na principu demokratizacije in decentralizacije. S strani zvezne vlade je bil izvršen preobrat in so dejansko republike prevzele v svojo neposredno upravo vse gospodarstvo in znaten del ostale občedrjavne uprave. Napačno bi bilo, da se ta preusmeritev ne bi izvajala naprej na nižje instance, temveč mora dobiti decentralizacija in nadaljnja demokratizacija naše uprave izraza v naših ljudskih odborih, ki so neposredni izvajalci naše državne politike.

Prav v vprašanju prehrane in preskrbe je v zvezi z nakazanim čimprej poiskati najprimernejšo organizacijsko formo, ki bi olajšala poslovanje. Diskusija je pokazala, da so mnogi objektivni razlogi, ki preprečujejo redno preskrbo, prav tako pa je tudi osvetlila številna vprašanja subjektivnega značaja, ki bi se dala s pravilnimi organizacijskimi prijemi ugodno rešiti. Naloga zvezne vlade je, da študira organizacijska vprašanja, ki zadevajo odnose med zvezno in republiškimi vladami, naloga republiških vlad pa je da iste odnose pravilno prenašajo na ljudske odbore. Dosedanje delo v tem pogledu je bilo preveč abstraktno ter bo treba odslej funkcije posameznih organov od najnižjih do republiške vlade temeljito analizirati, kar bo dokazalo, da je nova organizacijska forma pravilna. Zato bi bilo potrebno, da bi Mestni ljudski odbor posvetil posebno zborovanje samo organizacijski problematiki in mora Izvršilni odbor močan preskok v nove forme vodstva državne uprave temeljito preštudirati. Sprejem zakona o upravljanju gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih kaže preusmeritev v našem gospodarstvu, ki mora uspeti. Težave bodo nastopale zaradi pomanjkanja čuta kolektivnega prenašanja vseh ovir, težave bodo, če se bomo bali nasloniti na ljudi, ki bodo organizirani v državljanskih svetih, ki ne bodo več samo kontrolni in posvetovalni organ pri upravljanju državnega aparata, temveč bodo prevzeli nase funkcije posameznih referentov državne uprave. Dosedanja praksa je pokazala, da resorni sveti niso doslej niti zaživel prav zato, ker niso imeli konkretnih nalog, oziroma niso bili odločujoči v izvajanju ljudske oblasti, temveč so bile politične organizacije le podaljšana roka okrajnih, oziroma rajonskih ljudskih odborov, oziroma se je vse delo prepuščilo sekretarju, mesto da bi se reševalo kolektivno.

Močan poudarek je dan komisiji za organizacijo in sistematizacijo, ki je po svoji funkciji odgovorna pravilno urejevati na svojem sektorju organizacijska vprašanja, iskati pravilne mere, izdajati ukrepe in skrbeti za prilagajevanje celotne uprave izboljšanju današnjega stanja. Tov. Kardelj je izjavil, da ne smejo biti sveti državljani kot reklama naše demokracije, temveč morajo pomagati pri upravljanju države in prevzemati nase odgovornosti. S tem načinom upravljanja smo prišli v fazo, ko lahko govorimo o odmiranju države, ker lahko svobodnim organizacijam prepuščamo funkcije, ki jih je prej vršil državni aparat. S tem bo porazdeljena tudi odgovornost, ker je popolnoma nepravilno, da bi bil vseh težkoč, ki so v prehranbenih ali stanovanjskih vprašanjih, kriv samo minister ali poverjenik. Če govorimo o demokratični državi, se pravi istočasno, da nimajo ljudje pravice samo zahtevati, temveč so dolžni prevzeti nase tudi odgovornost. Prvenstveno zato pa so poklicani izvoljeni odborniki odnosno poslanci, ki ne smejo smatrati funkcij, ki so v zvezi z njih izvolitvijo kot postranski poklic, temveč kot prvo nalogo, ki jo je moči vršiti poleg rednega poklicnega dela.

Preokret pri upravljanju države naj bi se prvenstveno izvedel v Ljubljani, kjer so za to podani najboljše pogoji.

Predsednik zasedanja preide nato na 2. točko dnevnega reda

2. Problemi regulacije mesta Ljubljane,

ter poda besedo tov. ing. *Nikolaju Bežeku*, direktorju urada za regulacijo mesta Ljubljane:

Generalni regulacijski načrt za mesto Ljubljano je pripravljen na vpogled, diskusijo in odobritev. Važnost generalnega načrta in njegov pomen za razvoj mesta sta zelo velika in zato mi dovolite, da povem nekaj besed o generalnem regulacijskem načrtu sploh in o problemih in vsebini pripravljene generalnega regulacijskega načrta.

Naša mesta so se razvijala do danes v marsičem brez načrta. Bile so izvršene neke regulacijske osnove, ni pa se po njih gradilo, niti niso v zadostni meri upoštevale novih potreb, posebno so nezadostno upoštevale naš gospodarski načrt. Pojavili so se problemi, ki mnogokrat niso bili dobro rešeni, urejevanje mesta je naletelo na nekatere težave in pomanjkljivosti, ki jih je treba analizirati in v bodoče skušati bolje reševati.

1. Regulacijske osnove so bile nepopolne, v mnogih pogledih nerealne in bolj formalistične, zato jih življenje ni moglo upoštevati. Bile so vse pre-površne, niso zadostno reševale tehnično ekonomskih pogojev, analiz obstoječega stanja, materialnih in fizičnih možnosti. To ni nerazumljivo, saj so se novi urbanistični kadri šele začeli pripravljati za obsežne naloge, ki jih prej ni bilo, svoje znanje so črpali večinoma kot samouki iz kapitalistične literature. Toda položaj urbanizma v kapitalizmu je povsem drugačen. V kapitalizmu ni enotnega gospodarskega načrta, tam je nedotakljivost privatne zemljiške posesti velika ovira za reševanje večjih regulacijskih podvigov. Čeprav obstajajo nekateri primeri večjih urbanističnih zasnov (Tenesec dolina, mesto za tovarno motorjev v Braziliji), so to samo nekakšne koncentracije kapitala ali državne vojne organizacije, ki je gradila ta nova mesta. Ti primeri niso mogli dati zadosti izkušenj za izvršitev naših novih nalog, ki so bistveno drugačne. Naši državni voditelji so izdelali gospodarski načrt na realnih osnovah prirodnega bogastva, na osnovah elana naših delovnih ljudi, ki je potreben za gradnjo socializma. Pri nas je v vsem življenju gospodarski načrt; v produkciji, kulturi, politiki v socialnem oziru ne more biti nič brez načrta. Generalni regulacijski načrt mora biti osnovan v tehnično ekonomskem pogledu na analizah obstoječega stanja, na realnih možnostih in vse skupaj v umetniškem konceptu.

To so glavne postavke ali podlaga, na kateri je grajen generalni regulacijski načrt. Ogromnim investicijam je treba določiti pravo mesto, upoštevati materialne, fizične in duhovne pogoje, ustvariti vse pogoje zdravega bivanja in dela, ustvariti celoto, ji dati umetniški izraz in sliko bodočega socialističnega mesta.

Naše mesto naj leži med prirodnimi atrakcijami med Savo in poplavno mejo Barja ter med Golovcem, Gradom in Rožnikom, kjer se v sredini tega območja steka snop važnih prometnih poti. Druga lega bi bila nerealna, ker ne bi imela konkretnih pogojev. To območje je predvideno za rast bodoče Ljubljane, za katero predvidevamo, da bo narasla do 250.000 prebivalcev. Do tega števila smo prišli upoštevajoč, da je Ljubljana prestolnica republike Slovenije, njen gospodarski in industrijski center, center kulture in uprave in da se bo še spremenilo zaradi intenzivne industrializacije razmerje stanujočih v vaseh in mestih v korist mestom. Pri določeni severni in južni meji, pri določenem številu prebivalstva in bruto gostoti 120 oseb na 1 hektar dobimo potrebno razsežnost zemljišča 2000 ha. Tako dobljena ploskev nam tvori mesto, ki se na njenem robu konča in stika s prirodo, ki ni zazidana. Predeli ob mestu Dravljje, Št. Vid, Vič, Polje, Slape, Zalog in drugi, tvorijo samostojne organizme, ki imajo svojo življenjsko sposobnost in svoje gospodarstvo. S tem bomo zavrli difuzno razpršitev predmestne zazidave kot posledico reševanja težkega stanovanjskega problema v bivši Jugoslaviji in rešili problem brez razlike med vasjo in mestom. S tem bomo preprečili anarhično zlivanje mesta z omenjenimi predeli. V tem obsegu smo določili coning, ki predvideva vsaki dejavnosti mesta svoj prostor, ki ustreza njenim specifičnim potrebam za čim ugodnejše delovanje. Odtehtanje razmerja med površinami posameznih con in njih medsebojna razporeditev pa mora tvoriti organsko celoto — mesto.

Najbistvenejša je določitev stanovanjske cone, ki mora imeti vse pogoje za zdravo in udobno življenje prebivalcev. Glede na višino zgradb, ki je pogojena s kakovostjo tal, se deli stanovanjska cona na dve področji, južno, ki je zazidana z eno ali dvoetažnimi zgradbami, ter severno z najmanj štirietažnimi stanovanjskimi stavbami. Za proizvodnjo in delovni prostor, ki mora imeti pravilno odtehtane odnose, to je medsebojno razdaljo do stanovanjskih predelov in uprave, je določen na zapadu in vzhodu ustrezajoči kompleks. Na vzhodu je z obstoječimi industrijskimi kompleksi že nekako predistiniran prostor vzhodno od Šmartinske ceste in severno od železniške proge dobro situiran glede na prevladovanje smeri vetra in z možnostjo dobrih prometnih in železniških priključkov. Na zapadu s svojim velikim obsegom je objekt Litostroja in bodoče toplarne. Kapaciteti ene kot druge površine točno ustreza rezervirana stanovanjska površina s svojim pravilnim medsebojnim odnosom. Za specialne naprave so predvideni rezervati v Črnučah in Zalogu kot samostojne edinice. V mestu med stanovanjskimi predeli bi se prepuščali samo obrati z visoko kvalificiranimi delavci in razvito tehniko — to pa zaradi široke izobrazbe, ki je potrebna v tem primeru, in servisna rajonska podjetja (šivalnice, krpalnice), ostali servis pa ob industriji, oziroma ob izhodu iz mesta ob glavnih mestnih arterijah (večji remont, garaže, večje mizarske delavnice itd.). Živilska industrija, kolikor bi v manjšem obsegu prišla v poštev, bi se naslonila na agrarno, oziroma hortikulturno zaledje mesta. Z vrtnarstvom naj bi se intenzivno začela baviti predvsem naselja, ki izgubljajo zaradi širjenja mesta svoje poljedelske površine. Povrtnina bi se mogla poleg že ustanovljene ekonomije v Mestnem logu še razviti na za to pogojenem zemljišču ob Dolnicah, Štepanji vasi in Vrhovcih. Nič več ne bomo dopuščali med stanovanji ali v samem centru mesta reja prašičev ali drugega; to naj se koncentrira v mestnih ekonomijah. Poleg tega je treba še točno določiti predel za druge delovne prostore, to je predel za republiško reprezentativno in kulturno delo, ki mora v novih raz-

merah dobiti bistveno večje površine. Prostor med Prešernovo, Resljevo cesto ter med Gregorčičevo ulico do železnice je predviden v ta namen. Ta del mesta je delno za to že uporabljen, ker ima centralno lego glede na vse mesto in je tu prometno stekališče. V lepotnem delu je ta del mesta vložen med Grad in Rožnik ob Tivoliju. Na severu se srednji del mesta končuje ob Masarykovi cesti, kjer bodo poslovni hoteli in reprezentativni hotel ob Celovski cesti, kjer bo tudi obenem ugodna povezava s parkom. Rajon Center bo imel središče ob Kolodvorski ulici, ostali rajonski centri pa bodo razmeščeni v težiščnih točkah svojih območij z upravnimi, gospodarskimi in socialnimi zgradbami. Prostor za poslovni predel predvideva načrt severno od železnice ob Tyrševi cesti v bližini kolodvora in z dobrimi povezavami z industrijskimi predeli. Trgovina je že danes na nekaterih točkah pravilno koncentrirana, v mnogih primerih pa individualno ob izpadnih cestah in tradicionalnih križiščih. Tako nameščena trgovina ovira promet. Glavni prostori za trgovino morajo biti v centru, v kontinuiteti zgoščeni, kar naj bi bil glavni trgovski center. Skladišča sodijo v zanje točno določene predele v bližini lokotovornih postaj, rajonska preskrba v rajonske centre, individualna pa naj bo enakomerno razporejena v stanovanjske predele.

Najvišje znanstvene ustanove, Akademija znanosti in umetnosti, Univerza, Tehnična visoka šola in razne druge umetnostne akademije bodo razmeščene južno od Kongresnega trga in Rimske ceste. Pri izberi mesta za te namene so bile odločilnega pomena že obstoječe institucije v tem delu mesta in pa neposredna lega ob centru mesta. Centralna lega bo omogočila vključitev v mestno življenje bodoči inteligenci, študentom, ki tudi prispevajo k njegovemu utripu.

Zelenje je zbrano naravno v večjih kompleksih na Gradu, na Golovcu in na Rožniku, ki se zajedajo globoko v center mesta, so strogo nezazidljivi in bi jih bilo treba povečati s težnjo medsebojno povezane preko bivšega nunskega vrta in Kongresnega trga v neprekinjeno celoto. To je prav posebna značilnost našega mesta. Ostale zelene površine v še delno zazidanem mestu pa bi pridobili po odstranitvi doživelih nehiigienskih zgradb in industrijskih poslopij, ki jih bo treba premestiti. Generalni regulacijski načrt nadalje predvideva v novo predvidenih stanovanjskih in delovnih kompleksih tak način gradnje, da daje možnost zgraditve zares zelenega mesta. Nadalje so še predvideni široki zeleni pasovi ob železnicah, večjih cestah in vodotokih. V nov rezervat zelenja, ki je nujno potreben glede na večanje mesta in intenzivnejše življenje, je vključen Mestni log s svojim posebnim značajem, spodnja Savska terasa z rečnim obrežjem, šentviško predgorje in Rašica.

V tej zvezi naj omenim porazdelitev plosččin za šport. Najosnovnejše površine za otroška igrišča in neorganiziran šport so razmeščene že med stanovanjskimi zgradbami. Večja športna igrišča in stadioni so v sredi mesta ob Tyrševi cesti na že obstoječih ploskvah, katerim so dodane še nekatere nove. Na mestnem obrobju je venec športnih igrišč, ki služijo potrebam mestnih predelov, ob katerih leže. Poleg tega je določena za športne namene še velika ploskev ob Savi, kjer bi se zgradil hipodrom, avtodrom, pristanišče za kajakaše, stadioni, razna tenišča in prostor za najrazličnejše igre. Na tem mestu bi se vršile prireditve v republiškem merilu. Za take prilike se tu lahko uporabijo prometna sredstva: železnica, avtobus in trolejbus, s čimer se bistveno dobro organizira dostop in odhod gledalcev. V načrtu je upoštevana tudi pionirska proga s predvidenim pionirskim naseljem, živalskim vrtom, botaničnim vrtom, gostiščem in šolo za zdravstveno ogrožene otroke, za tedenski oddih pa neposredna ljubljanska okolica s svojimi izletišči.

Bolnišnica ostane po generalnem regulacijskem načrtu na dosedanjem mestu in se v njen kompleks vključijo še novi prostori. Z ureditvijo prometa in obdelavo cestišč je možno dati temu predelu potrebno tišino in ugodne higienske pogoje. Za določitev prostora, kjer bo bodoča klinika, je potrebna

sporazumna rešitev z zdravstvenimi strokovnjaki. To ne bo poseben problem, ker vemo, da je v Ljubljani, posebno pa v njeni neposredni okolici, dovolj zdravih in ugodnih mest.

Pokopališče ohranjamo na sedanjem mestu, predvidevamo pa njegovo preobrazbo v pokopališki park in zgraditev krematorija. Bodoča družba skrbi za zdravje, odstranjuje zastarele predsodke.

Sedanji ljubljanski aerodrom novi generalni načrt ohranja, v bodočnosti pa predvidevamo, da bo služil športnim namenom in za zvezo z novim civilnim aerodromom pri Brniku.

V sredini mesta predlagamo čim več nezazidanih površin, da se ne bi mesto popolnoma zgostilo že v najbližji bodočnosti, ko še niso povsem precizirane vse potrebe bodočega mesta. Ob naraščanju avtomobilskega prometa bi mnoge od teh ploskev izrabili za parkiranje avtomobilov, dotlej pa naj bodo urejene kot parki. Tu pa ne smemo pozabiti na ekonomiko pri gradnji mesta, posebno na razmerje med zazidano površino in prosto površino. Zato je koncept generalnega regulacijskega načrta mesta kompakten.

Vse, za razne namene predvidene površine ne bi imele dobre povezave med seboj, mesto ne bi pravilno živelo, če ne bi bilo rešeno tudi prometno vprašanje. Stržen prometa v mestu je magistrala — to je Tyrševa cesta, oziroma njen podaljšek v isti smeri proti jugu, na katerem se navezuje vsa ostala mestna prometna mreža, ki s karejskimi cestami deli mestno ploskev posebno dosledno v severnem predelu na kareju 400×600 m. Te ceste prevzemajo ves medconski promet, karej pa napajajo notranje stanovanjske ceste lokalnega značaja in pomena. Pešci imajo še svoje svobodno izpeljane poti med zelenjem. Najdirektnjši dostop iz raznih con v center mesta prevzemajo koncentrične ceste, ki so svoj čas tvorile najvažnejša prometna križišča. Trase teh cest so v bistvu stare in jih je možno korigirati zaradi slabotne zazidave. To so Celovška, Tržaška, Dolenjska in Šmartinska cesta. Nadalje predvideva načrt obodne ceste, posebno za prevzem težjega in posebnega prometa.

Železniški osebni in tovorni promet sta ločena po trasah in kolodvorih. Za osebni promet se obdrže sedanje trase kot najkrajše in v mestno telo že vrasle in vsidrane. S poglobitvijo proge odpadejo prometne nevšečnosti. Tovorni promet se uredi po obvozni progi, mesto dobi tudi pet lokotovornih kolodvorov v neposredni bližini: Vič, Št. Vid, Črnuče, Rakovnik, Zalog in osrednji lokotovorni kolodvor. Cestni in železniški promet sta ločena in izvedena dosledno v dveh nivojih tako, da se železnica poglobi. Zazidava ob cestah ni strnjena in na križiščih se upošteva vidnost, ki more omogočiti pri večjih brzinah varen promet.

Poleg izpopolnitve vodovoda z novimi vodnjaki in cevovodi, poleg prave in zgraditve novega kanalizacijskega omrežja s čistilnimi napravami predvideva generalni načrt postavitev nove plinarne in novega električnega transformatorja. Nadalje še mesto za postavitev toplarn ob Litostroju, za bolnišnico ob Tehniški visoki šoli. Te toplotne bi prevzele centralno ogrevanje raznih mestnih predelov in dajale energijo za uslužnostne posle kot na primer za pekarije, pralnice itd.

2. Samovoljnost investitorjev se kaže v tem, ker vidijo le dosego svojega načrta, kar je večkrat v nasprotju s splošnimi interesi. — Sekali so dragoceno drevje v mestu ali večje gozdne komplekse, postavljali vseprek lesene ali zidane provizorije, slabo zasnovane nelepe zgradbe ne glede na ambijent prirodnih lepot in na merilo. Mnogo se je gradilo po nekontroliranih in nepremišljenih gradbenih programih. Investitorji v večini primerov pri svojih gradnjah niso v zadostni meri predvidevali kolektivnih servisnih prostorov, pri stanovanjskih zgradbah garaž, pralnic in sušilnic, ureditev okoli zgradb, v svoje investicije niso vnašali zneskov za participacijo komunalnih naprav, niso upoštevali pravih odnosov delovnih in stanovanjskih prostorov, pove-

čavali po nepotrebnem prometna sredstva. Štedilo se ni zadosti z materialom; nekje je na primer bila zgrajena v provizoriju centralna kurjava, ki bi se mogla z večjim pridom uporabiti pri važni definitivni zgradbi.

Danes vemo, da je lesen provizorij dražji od zidane stavbe. Provizorij je znak majhnih možnosti, je neekonomski v gradbenem in komunalnem oziru. Komunalne naprave so zelo drage in jih je treba temeljiteje izrabiti, postavitve provizorijev izven območja komunalnih instalacij pa zahtevajo prav tako nove komunalne naprave. Zato je za provizorij treba več utemeljitve, da se dovoli njegova gradnja. Pri provizorijih je vedno poudarjena postavka čas, danes pa imamo primere, da stoje prav tako nedograjeni že več kot eno leto. Nadalje je pri postavljanju provizorijev v mestu slaba izbira zemljišča in oviranje možnosti stalne izgradnje centra mesta. Ali ne bi bilo pametneje graditi večjo definitivno zgradbo v betonskem skeletu, v kateri je vedno mogoča malenkostna preureditev za uradne prostore; glavni investitor naj bi bil na primer MLO, ki bi oddajal te prostore posameznim interesentom. Bolje bi bilo graditi definitivna večja zidana skladišča, kot pa nemogoče vrste provizorijev, raztresenih po vsem mestu, ki skoro v vseh primerih motijo lepotni izgled mesta.

Generalni regulacijski načrt mora biti znan ne samo strokovnjakom, temveč tudi širšim ljudskim množicam, ker mora to biti njihov najširši interes in ker ti v potankosti čutijo in vedo za potrebe svojega mesta in njegovega urejevanja. Bolj bo razumljiva potreba prostovoljnih akcij, ker bodo vedeli, da to vodi do zvišanja njihovega standarda v materialnem in kulturnem oziru. Na drugi strani more udeležba ljudskih množic pri diskusiji generalnega regulacijskega načrta veliko prispevati z novimi pobudami in preprečevanjem napak. Posebno je važen generalni regulacijski načrt za MLO, ker pomaga njegovim funkcionarjem pravilno voditi politiko izgrajevanja socializma na svojem področju, polaga temelje za ustvarjanje boljših pogojev za materialne in kulturne dobrine prebivalcev, odstranjuje nevšečnosti med investitorji, urejuje pravilno svoje komunalno gospodarjenje, more planirati izgradnjo novih cestišč, komunalnih naprav in uslužnostnih podjetij. S tem v zvezi je treba seveda pojačati urbanistično službo, ki bo praktično izvajala in nadzorovala delo načrta. Konkretno se še danes kaže občutna potreba po ojačitvi geodetskega in komunalnega oddelka in gradbene inspekcije.

Na ta način bo generalni regulacijski načrt, ki bo predlagan v diskusijo, podlaga za izgradnjo novega socialističnega mesta, ki se bo v mnogem razlikovalo od kapitalističnega mesta.

Predsednik zasedanja otvori po podanem referatu diskusijo.

Tov. Gabrovšek Jože:

Prikazani generalni načrt daje sliko razvoja mesta Ljubljane, ki se bo močno povečala napram Ljubljani v predvojni Jugoslaviji. Dobro pa bi bilo, da bi se pri publiciranju osnutka tega načrta podčrtala nekatera mesta, n. pr. kje predvideva načrt živilski trg, kar bo predvsem zanimalo gospodinje. Dalje bo zanimalo Ljubljance, kje se bodo gradile nove osnovne in srednje šole, kje bodo zimska in letna kopališča, ki so Ljubljani nujno potrebna ter kako se predvideva razvoj bodočega tramvajskega omrežja.

Tov. Puc Danilo:

Razveseljivo je, da je osnutek generalnega načrta regulacije mesta Ljubljane dokončan. Prav gotovo je, da je temeljito preštudiran, vendar pa bi za diskusijo o tem načrtu bilo potrebno, da se prej da v pregled posameznim članom LO, ki bi na kraju samem lahko ugotovili eventualne nedostatke in predlagali izpopolnitev načrta.

Tov. Sever ing. Milan:

Pozdraviti je trenutek, ko začnemo razpravo o osnutku regulacijskega načrta Ljubljane, ki je zahteval mnogo truda naših mladih strokovnjakov.

Potrebno pa je, da načrt pregleda strokovna komisija, ki bo sestavljena iz strokovnjakov urbanistov, higienikov, zdravnikov in drugih. K načrtu bo treba izdelati tudi pravilnik, ki bo zagotovil izvajanje načrta. Strinjam pa se z mnenjem tov. Puca, da bo treba načrt čimprej publicirati, nakar bo možno preiti na podrobno obravnavanje.

Tov. Trošt Franc:

V zvezi z regulacijskim načrtom bi bilo potrebno urediti tudi Ljubljano v vzhodnem delu mesta, ki s svojim smradom okužuje okolico. Odpadne vode, ki se iztekajo v Ljubljano, bi se dale dobro izkoristiti.

Tov. Polajnar Ciril:

Objava regulacijskega načrta širokim ljudskim množicam je nujna že iz razloga, ker se često dogaja, da vlagajo investitorji v izdelavo načrtov za nameravane stavbe večje zneske, katerih gradnje jim poverjeništvu za gradnjo, odnosno urad za regulacijo ni dovolil, kar vzbuja nezadovoljstvo. Strinjam se z mnenjem tov. Trošta glede ureditve Ljubljane, ki je vzrok mnogoterim okužbam otrok, ki se kopljejo v tej vodi. Poleg tega bi iz fekalij lahko pridobivali okrog 360.000 m³ metana za potrebe mestne plinarne, dalje večje količine izvrstnih naravnih gnojil in tehničnih maščob. Projekti, ki bi bili za to potrebni, so izdelani, investicije pa bi znašale okrog 15 milijonov dinarjev. Razveseljivo je tudi poročilo, ki se nanaša na ureditev perifernih delov Ljubljane, kar vse se je doslej mačehovsko obraavnavalo. Pri izvajanju regulacijskega načrta pa bo potrebna disciplina in avtoriteta, ker le tako se bo moči izogniti dosedanji nevarnosti, to je samovolji investitorjev, s katerimi se je bilo treba doslej boriti vsled neupoštevanja regulacije.

Tov. Jančigaj Mirko:

Razčistiti bi bilo treba vprašanje gradnje provizorijev ter se na ta način izogniti nepotrebnim stroškom, ki so zvezani s pripravo in gradnjo provizorijev. Primer nam daje gradnja provizorija rajonskega upravnega poslopja za Bežigradom, ki mu je tik pred dograditvijo z odločbo bilo ustavljeno nadaljnje delo.

Tov. Maležič Matija:

Trenutno ni bistveno vprašanje, kaj vse predvideva regulacijski načrt, ker so glavne poteze ljudem znane, važno pa je, da se začne najširše množice seznanjati s problemi regulacije, da začne ljudski odbor preko vseh rajonskih in množičnih organizacij vzgajati ljudi k disciplini v gradnji, da se ta disciplina čim bolj učvrščuje. Mnogokrat posamezniki ne razumejo ukrepov urada za regulacijo in smatrajo svoje stališče za pravilno, to pa zato, ker ne razumejo pravilno celotne ureditve Ljubljane. Zato je naloga nas vseh, da se z načrtom, ki je že pripravljen za tisk in ki bo dan tudi v diskusijo širšemu krogu strokovnjakov, seznanijo vsi ljudje in se tako mobilizirajo, da bodo tudi sami skrbeli za dosledno pravilno izvajanje regulacijskega načrta. So primeri, kjer generalni načrt predvideva večje zgradbe, ki jih bo Ljubljana morala zgraditi v kratkem času, kot so na primer razstavní prostori itd., in da se kljub konkretizaciji prostorov v planu na istem mestu gradijo provizoriji, ki nimajo perspektive niti za dobo petih let. S tem se uničujejo ogromne količine materiala in nepravilno zaposluje delovna sila. Razumljivo je, da je bilo treba v prvih letih po osvoboditvi glede na preusmeritev dotedanjega življenja hitro graditi potrebne objekte. Gradnja provizorijev pa je dosegla svojo skrajnost in jo je treba zavreti. Barakarstvo se je v Ljubljani že preveč razširilo in daje mestu slab izgled. Današnji provizoriji se ne morejo v pravem pomenu besede smatrati kot provizoriji, ker to niso stavbe, ki se lahko vsak čas brez škode poderejo ali prenesejo na drug kraj, temveč so to provizoriji le na zunaj, dočim so v notranjosti urejeni kot definitivne stavbe. Gradnja teh provizorijev je često dražja kot zidana zgradba.

Gotovo je, da je vprašanje generalnega načrta regulacije mesta dolgotrajno vprašanje in da ne bo s sprejemom tega načrta enkrat za vselej rešeno. Regulacijski načrt dejansko izvaja življenje mesta, vsakodnevno borbo ljudi, in je razumljivo, da bo potrebno v načrt vnašati razne dopolnitve in popravke. Današnja diskusija naj bo uvod v dolgotrajnejšo diskusijo v vprašanju generalnega regulacijskega načrta, v katero se bo vključil širok krog strokovnjakov kakor tudi širok krog Ljubljancev.

Tov. Onič Franc:

Dotaknil bi se izgleda našega Gradu in Šanc, ki naj bi bil res takšen, kot je za tako okolje potreben. Če hočemo urejevati Grajsko planoto, moramo gledati pri tem na celoten kompleks. Na Gradu in na Šancah pa je videti zapuščenost in zanemarjenost, kar prav gotovo ne daje dobrega vtisa domačinom, še manj pa tujcem. Tako na primer ni pokošena niti trava in bi bilo treba pri tem opozoriti vse one, ki so še privatni lastniki, da to stvar uredijo. Grajska planota bi tudi ustrezala svojemu namenu, če bi bil mogoč celoten razgled po Ljubljani. Tako pa to ni mogoče prav tam, kjer bi moral biti razgled na centralni del Ljubljane. Prej so vrhove dreves pristigli, zdaj pa zakrivajo razgled. Zato se pritožujejo tujci in domačini. Prav tako imamo na Gradu primere prav redkih drevesnih vrst, ki pa se uničujejo, kar je treba na vsak način preprečiti.

Tov. Kocjan arh. Danilo:

Z danes predloženim generalnim regulacijskim načrtom je izvršen prelom pri izgradnji mesta Ljubljane. Mesto je imelo zadnji regulacijski načrt iz leta 1887, od tistega časa dalje pa Ljubljana ni imela regulacijskega načrta, ki bi bil potrjen od oblasti in ki bi dajal Ljubljani direktiven razvoj. Bivša občina Šiška pa je imela za svoje področje zadnji regulacijski načrt iz leta 1910. Če zasledujemo razvoj načrta iz leta 1887, zasledimo, da je bil načrt popravljen v teku časa z najmanj 148 spreminjivnimi predlogi ter je zato današnja razprava o novem regulacijskem načrtu gotovo zgodovinski korak, ki bo napravil konec anarhičnemu razvoju Ljubljane, ter so s tem podani pogoji za zdrav in pravilen razvoj mesta.

Pri izvajanju regulacijskega načrta, ki bazira na gospodarski podlagi, je potrebno posvečati večjo pozornost tudi istočasnemu in vzporednemu reševanju komunalnih naprav, ker si brez njih ne moremo misliti urejenega mesta. K temu spada tudi skrb za razsvetljavo ulic in se je po osvoboditvi električno omrežje javne razsvetljave povečalo za 30%, vendar pa se je pri tem najbolj upoštevalo uvozne prometne ceste, manj pa naselja v obrobnem delu mesta (kot na primer Podgrad).

Glede provizorijev bi omenil, da so bili grajeni prav v onih delih mesta, ki so predvideni glede na obstoječe komunalne naprave za definitivne gradnje. Izkušnje pa kažejo, da se provizoriji ne odstranijo po par letih, temveč stoje tako dolgo, dokler sami ne razpadejo in smo zadnje provizorije iz prejšnje svetovne vojne odstranili šele v preteklem letu.

Po končani diskusiji preide predsednik zasedanja na nadaljnjo točko dnevnega reda

3. Poročilo komisije za odloke

a) Ustanovitev podjetij:

1. Ustanovitev 7 mestnih lekarn — tajn. št. 798/50.

Predsednik komisije za odloke tov. *Naglič Stane* poroča, da je Mestni ljudski odbor že v letu 1949 skladno z določili zakona o odkupu zasebnih lekarn prevzel od dosedanjih privatnih lastnikov sedem lekarn, ki že vse poslujejo kot mestne lekarne. Izvršilni odbor predlaga, da se skladno z določili pra-

vilnika o ustanavljanju, organizaciji in delu lekarn ustanove iz imovine prevzetih privatnih lekarn mestne lekarne, ki bi nosile ime po kraju, kjer se nahajajo, razen lekarne pri Sv. Jakobu, ki naj bi po predlogu poverjeništa za ljudsko zdravstvo nosila ime »Planjava«. Izvršilni odbor se s tem imenom ne strinja ter predlaga ljudskemu odboru, da izbere kako drugo primernejše ime.

Po mnenju tov. Zupeta se nanaša ime »Planjava« baje na prvo partizansko lekarno, dočim predlaga podpredsednik Sitar, da bi nosila lekarna ime po kraju sedeža obrata, to je lekarna »Št. Jakob«.

I. Sklep:

Sprejmejo se odločbe o ustanovitvi:

1. Lekarne »Tabor«.
2. Lekarne »Bežigrad«.
3. Lekarne »Moste«.
4. Lekarne »Vič«.
5. Lekarne »Št. Vid«.
6. Lekarne »Polje«.
7. Lekarne pri Sv. Jakobu, za katero se pooblašča Izvršilni odbor, da ji poišče primerno ime.

Soglasno sprejeto!

II. Ustanovitev izvoznega in uvoznega podjetja — tajn. št. 815/50.

Tov. Naglič Stane poroča, da v okviru podjetja Prehrane že dalj časa obstoji poseben odsek, ki se peča z zunanjo trgovino. Ker je podana možnost, da se za izvoz in uvoz ustanovi samostojno podjetje, predlaga komisija za odloke skladno s sklepom Izvršilnega odbora, da se ustanovi podjetje za izvoz in uvoz pod firmo »Ljubljana-Eksport«.

Sklep:

Izda se odločba o ustanovitvi državnega gospodarskega podjetja »Ljubljana-Eksport«.

Soglasno sprejeto!

III. Ustanovitev sedmih državnih obrtnih obratov.

Tov. Naglič Stane poroča, da je bilo skladno z določili splošnega zakona o obrtništvu na teritoriju mesta Ljubljane imenovanih za državne mojstre sedem obrtnikov. Izvršilni odbor je v vseh primerih sklenil ustrezne pogodbe za prevzem imovine dosedanjih zasebnih obratov in s tem v zvezi predlaga ustanovitev državnih obrtnih obratov.

Sklep:

Izdajo se odločbe o ustanovitvi naslednjih državnih obrtnih obratov:

1. Mihelčič Ivan, elektroinstalaterstvo (tajn. št. 455/50).
2. Vavpetič Jakob, lesna galanterija (tajn. št. 456/50).
3. Pavčič Pavel, tesarstvo (tajn. št. 457/50).
4. Cirman Stane, umetna kovaška dela (tajn. št. 458/50).
5. Belak Mihael, elektro-podjetje — električna dvigala (tajn. št. 799/50).
6. Pičman Lovro, kleparstvo in vodovodna instalacija (tajn. št. 832/50).
7. Grünfeld Leopold, precizna mehanika (tajn. št. 837/50).

Soglasno sprejeto!

IV. Ustanovitev podjetja »Zabavna scena« (tajn. št. 846/50).

Tov. Naglič Stane poroča nadalje, da je na sedmem rednem zasedanju v mesecu decembru preteklega leta v diskusiji k referatu o kulturno-prosvetni dejavnosti Mestnega ljudskega odbora iznesel ljudski odbornik Vrtačnik Milan predlog o potrebi ustanovitve zabavnega gledališča v Ljubljani. Ker so sedaj ustvarjeni vsi potrebni pogoji, zlasti je zasiguran potreben kader igralcev, predlaga Izvršilni odbor ustanovitev tovrstnega gledališča, ki naj bi po sklepu Izvršilnega odbora nosilo ime »Zabavna scena«, dočim je predlagalo poverjeništvo za kulturo in umetnost, da bi to podjetje nosilo naslov »Veseli teater 90 minut in artistična scena«.

Po daljši diskusiji glede naslova, ki naj bi ga nosilo to podjetje, se sprejme sklep:

Izda se odločba o ustanovitvi zabavnega gledališča, ki bo ustanovljeno kot gospodarsko podjetje in bo poslovalo pod imenom »Zabavno gledališče« ter bo pod operativno upravnim vodstvom poverjenštva za kulturo in umetnost.

Soglasno sprejeto!

V. Ustanovitev podjetja »Učila« (tajn. št. 847/50).

Tov. Naglič nadalje poroča, da je bil na istem rednem zasedanju plenuma MLO stavljen predlog o nujnosti ustanovitve posebnega podjetja za izdelovanje in popravila šolskih učil.

S tem v zvezi predlaga komisija za odloke skladno s sklepom Izvršilnega odbora, da se ustanovi podjetje za izdelavo in popravila učil.

Sklep:

Izda se odločba o ustanovitvi podjetja za izdelavo in popravila učil pod firmo »Učila«. Operativno upravni voditelj podjetja bo poverjeništvo za šolstvo.

Soglasno sprejeto!

VI. Ustanovitev mehanične delavnice (tajn. št. 815/50).

Nadalje poroča tov. Naglič Stane, da je podjetje »Strojpis« kot tipično trgovsko podjetje imelo doslej vključeno v svojem sestavu tudi mehanično delavnico za popravila računskih in pisalnih strojev ter nalivnih peres. Ker je proizvodnjo ločiti od trgovine, je Izvršilni odbor sprejel sklep, da se ustanovi gospodarsko podjetje, ki naj bi po mnenju poverjenštva za obrt poslovalo pod firmo »Precizna mehanika«.

Sklep:

Izda se odločba o ustanovitvi državnega gospodarskega podjetja »Precizna mehanika« s sedežem Gradišče št. 10.

Soglasno sprejeto!

b) Spojitev podjetij.

Predsednik komisije za odloke sporoča, da je bilo preneseno iz pristojnosti Oblastnega LO Ljubljanske oblasti v pristojnost Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane gradbeno podjetje »Graditelj«. Ker je navedeno podjetje manjšega obsega, je Izvršilni odbor sklenil predložiti plenumu v odobritev spojitve navedenega podjetja z že obstoječim podjetjem »Beton«.

Prav tako predlaga Izvršilni odbor, da se sprejme odločba o spojitvi podjetja Tovarna konzerv Ljubljana-Vič s podjetjem Mestna klavnica, ker sta si podjetji po predmetu poslovanja zelo sorodni in se bo dala proizvodnja bolje organizirati.

Sklep:

Izda se odločba o spojitvi:

1. gradbenega podjetja »Graditelj« s podjetjem »Beton« v podjetje »Beton«, s sedežem Ambrožev trg 7 (tajn. št. 709/50),
2. podjetja Tovarna konzerv Ljubljana-Vič s podjetjem Mestna klavnica v podjetje »Mestna klavnica« s sedežem Mesarska cesta 1 (tajn. št. 657/50).

Soglasno sprejeto!

c) *Ukinitev odloka o omejitvi razpolaganja z blagom in inventarjem v trgovskih in drugih obratih* (tajn. št. 855/50).

Predsednik komisije za odloke tov. Naglič poroča, da je Mestni ljudski odbor na tretjem rednem zasedanju meseca avgusta 1948-izdal odlok o omejitvi razpolaganja z blagom in inventarjem v trgovinah in drugih obratih. Po tem odloku lastniki blaga in inventarja v obstoječih ali opuščenih trgovskih in drugih obratih niso smeli razpolagati z blagom in inventarjem brez predhodne odobritve dotičnega poverjenišтва, kjer je bil obrat registriran. Ker je predmetni odlok dosegel svoj namen, bi ga kazalo razveljaviti.

Sklep:

Izda se odlok o razveljavitvi odloka o omejitvi razpolaganja z blagom in inventarjem v trgovskih in drugih obratih (tajn. št. 2061/48) z dne 15. junija 1948, ker ni več potreben.

Soglasno sprejeto!

Ker je dnevni red izčrpan, zaključi predsednik zasedanja deveto redno zasedanje plenuma Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane ob 14.15 uri.

Predsednik zasedanja:

Šindič Zlato

Zapisnikar:

Flegar Avgust

Predsednik MLO:

Maležič Matija